

Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta

David Grussmann

**Právní podmínky přijetí jednotné evropské měny
v České republice**

Diplomová práce

Olomouc 2011

Já, níže podepsaný, David Grussmann, autor diplomové práce na téma: Právní podmínky přijetí jednotné evropské měny v České republice, která je literárním dílem ve smyslu zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, dávám tímto jako subjekt údajů svůj souhlas ve smyslu ust. § 4 písm. e) zákona č. 121/2000 Sb. správci :

Univerzita Palackého v Olomouci, Křížkovského 8, Olomouc 771 47, Česká republika

ke zpracování osobních údajů v rozsahu: jméno a příjmení v informačním systému, a to včetně zařazení do katalogů, a dále ke zpřístupnění jména a příjmení v katalogích v informačních systémech Univerzity Palackého, a to včetně neadresného zpřístupnění pomocí metod dálkového přístupu. Údaje mohou být takto zpřístupněny uživatelům služeb Univerzity Palackého. Realizace zpřístupnění zajišťuje ke dni tohoto prohlášení vnitřní složka Univerzity Palackého, kterou je Informační centrum Univerzity Palackého. Souhlas se poskytuje na dobu ochrany autorského díla dle zákona č. 121/2000 Sb.

Prohlašuji, že mé osobní údaje jsou pravdivé.

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Právní podmínky přijetí jednotné evropské měny v České republice vypracoval samostatně a citoval jsem všechny použité zdroje.

V Olomouci dne 31. 7. 2011

.....
David Grussmann

Poděkování

Děkuji JUDr. Michaelu Kohajdovi, PhD. za veškerou ochotu a pozornost, s níž sledoval mou diplomovou práci, za odborné pokyny a rady, které mi poskytl při její přípravě a zpracování.

OBSAH

1 Úvod	7
1.1 Slovo autora.....	7
1.2 Cíl práce.....	7
1.3 Obsah práce a metodologie.....	8
2 Vývoj evropské měnové integrace	10
2.1 Počátky měnové spolupráce.....	10
2.2 Evropský měnový systém.....	12
2.3 Změny primárního práva ES v měnové oblasti.....	14
2.3.1 Primární právo ve světle Jednotného evropského aktu.....	14
2.3.2 Zásady měnové politiky ve Smlouvě o ES.....	14
2.4 Hospodářská a měnová unie.....	15
2.4.1 První etapa HMU.....	16
2.4.2 Druhá etapa HMU.....	17
2.4.3 Třetí etapa HMU.....	18
3 Přínosy a náklady HMU	21
3.1 Přínosy vyplývající z členství v HMU.....	21
3.1.1 Nejvýraznější přínosy.....	22
3.1.2 Další přínosy.....	23
3.2 Náklady spojené s členstvím v HMU.....	23
3.2.1 Přímé náklady.....	24
3.2.2 Rizika jednotné měny v prostředí sanační role eurozóny.....	25
4 Hospodářská a měnová konvergence	27
4.1 Hospodářská a měnová unie.....	27
4.2 Charakteristika evropské konvergence.....	28
4.3 Právní úprava hospodářské politiky.....	30
4.3.1 Kritérium poměru rozpočtového schodku k HDP.....	31
4.3.2 Kritérium poměru veřejného dluhu k HDP.....	32
4.3.3 Pakt stability a růstu.....	33
4.3.4 Intervenční úloha Rady EU a Komise.....	34
4.4 Právní úprava měnové politiky.....	36
4.4.1 Inflační kritérium.....	36
4.4.2 Kritérium kurzové stability.....	37

4.4.3	Úrokové kritérium.....	38
4.5	Kritika.....	39
5	Volba scénáře zavedení eura.....	41
5.1	Madridský scénář.....	42
5.2	Big Bang scénář.....	42
5.3	Phasing out (období postupného zrušení).....	43
5.4	ČR a její scénář.....	43
6	Příprava právního prostředí.....	46
6.1	Legislativní strategie změny právního řádu.....	47
6.1.1	Metoda jednorázové změny.....	48
6.1.2	Metoda postupné změny.....	49
6.2	Potřeba nutných legislativních změn.....	50
6.2.1	Legislativní rámec pro zavedení eura.....	50
6.2.2	Příprava Obecného zákona o zavedení eura.....	52
6.2.3	Nový zákon o ČNB.....	54
6.2.4	Novely ostatních zákonů.....	55
7	Závěr.....	57
	Seznam použitých zdrojů.....	61
	Shrnutí.....	64
	Summary.....	65

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

ČNB	Česká národní banka
ČR	Česká republika
ECB	Evropská centrální banka
ECU	Evropská měnová jednotka
EHS	Evropský hospodářský systém
EMCF	Evropský fond měnové spolupráce
EMI	Evropský měnový institut
EMS	Evropský měnový systém
EPU	Evropská platební unie
ERM	Mechanismus pevných a upravitelných směnných kurzů
ES	Evropská společenství
ESCB	Evropský systém centrálních bank
ESM	Evropský záchranný mechanismus
EU	Evropská unie
EUA	Evropská zúčtovací jednotka
HDP	Hrubý domácí produkt
HMU	Hospodářská a měnová unie
JEA	Jednotný evropský akt
MMF	Mezinárodní měnový fond
SEU	Smlouva o Evropské unii
SFEU	Smlouva o fungování Evropské unie

1 Úvod

1.1 Slovo autora

Autor si zvolil téma své diplomové práce s názvem Právní podmínky přijetí jednotné evropské měny v ČR hned z několika důvodů. Jde především o autorův zájem nejen o pozitivněprávní realie jakožto studenta práv, ale také o ekonomický vývoj České republiky a sjednocující se Evropy jako celku, s čímž úzce dané téma souvisí. Autor se netají svým proevropským smýšlením, přesto se pokusí na problematiku přijetí společné evropské měny nahlížet objektivně a s nadhledem, na základě všech dostupných relevantních informací.

Dalším důvodem výběru tématu byl fakt, že zvolené téma je velice ožehavé, navíc nejen teoretické, ale i praktické, jelikož bychom se museli my všichni, obyvatelé ČR, v případě vstupu naší země do eurozóny zbavit některých návyků a osvojit si návyky nové. Šlo by o každodenní placení v obchodech, porovnávání cen zboží a služeb až po absenci výměny českých korun na měny světové v případě vycestování do zahraničí.

1.2 Cíl práce

Diplomová práce se bude zaměřovat v první řadě na právní aspekty přijetí nových zemí do eurozóny, a to obecným vymezením možných scénářů přidružení a také přehledem potřebných konkrétních změn v legislativě ČR. I když se z názvu může na první pohled zdát, že jde o čistě právní problematiku, ve skutečnosti velkou část práce bude autor věnovat tzv. konvergenčním kritériím, která jsou do jisté míry podmínkami ekonomickými. Navíc rozhodnutí, zda ČR vstoupí či nevstoupí do eurozóny, bude i přes možné vyhlášení obecného referenda rozhodnutím politických špiček. Z výše uvedeného vyplývá, že práce bude směřovat směsí ekonomické, právní i politické problematiky.

Autor neopomene alespoň stručný přehled historického vývoje, aby čtenář měl alespoň základní představu o tom, jak složitý proces vytvoření společné měny a měnové unie to byl. Navíc ještě před dvěma třemi lety vstup ČR do eurozóny byl otázkou času a téměř samozřejmostí, v současné době se věci mají docela odlišně, proto se autor bude věnovat nejen relativně známým výhodám a nevýhodám

přistoupení ČR do eurozóny, ale i možným negativním dopadům novým v souvislosti s finanční pomocí hluboce zadluženým eurozemím.

Cílem této práce je zejména tedy správné porozumění kritériím vstupu České republiky do eurozóny z hlediska právního i ekonomického, jakož i pochopení výhod a nevýhod spojených s přijetím nové měny a přenechání měnové politiky nadnárodnímu orgánu.

1.3 Obsah práce a metodologie

Celá práce bude rozdělena do sedmi kapitol, které poskytnou ucelený pohled na danou problematiku. Úvod práce obsahuje kromě úvodní části i cíle práce a metodologii výzkumu. V druhé části se autor plánuje věnovat historickému vývoji měnové integrace s důrazem na tři etapy hospodářské a měnové unie. Další část se pak hodlá zabývat výhodami a nevýhodami přechodu od národní měny k společné evropské měně. Těžištěm celé práce by pak měla být čtvrtá kapitola věnující se obecným vymezením konvergenčních kritérií a současné situaci ČR vzhledem k těmto kritériím. V následující části se autor pokusí představit možné scénáře přechodu národní měny na euro a v předposlední, taktéž stěžejní, části se bude věnovat celkové připravenosti ČR z právního hlediska, jakož i nutností legislativních změn v případě vstupu ČR do měnové unie. V závěrečné kapitole pak autor shrne své poznatky, kterých dosáhl v průběhu tvorby této diplomové práce se zajímavým tématem.

Autor ve své diplomové práci bude užívat několik metod výzkumu. Půjde především o obsahovou analýzu právního i odborného textu, dále o metody systematické, popisné a komparativní. V kapitole zabývající se historickým vývojem měnové integrace autor užije taktéž metodu historickou.

Diplomová práce je vypracována ke dni 31. 7. 2011 včetně použité a v danou dobu dostupné literatury a právních předpisů. Česká judikatura absentuje, poněvadž téma je považováno za ekonomicko-právní bez existence nějakých relevantních soudních rozhodnutí.

Z veškeré literatury, která byla použita a je uvedena jako zdroj použitých informací na konci práce, si autor velmi cenil autorských děl profesora Tomáška, který se velice zajímá a píše o problematice hospodářské a měnové unie. Není úplně pravda, že literatury k této problematice existuje mnoho, i když se tak na první pohled

může zdát, poněvadž většina odborných článků a prací se zaměřuje na problematiku z ekonomického pohledu, nikoliv však právního. Autor se proto v rámci tvorby pasáže pojednávající o legislativní připravenosti ČR přijmout euro musel spokojit s dokumenty nacházející se na webové stránce www.zavedenieura.cz z důvodu absentující právní literatury. Kromě internetových článků a odborných knih autor pracuje s právními dokumenty, ať již primárního či sekundárního práva. Z primárního práva je nutno zmínit Smlouvu o fungování EU, ze sekundárního pak různá nařízení Rady a prováděcí protokoly k SFEU.

2 Vývoj evropské měnové integrace

Jak již historie a zkušenosti ukazují, veškeré nadnárodní organizace a integrace všeho druhu prochází určitým vývojem, který se odvíjí od spousty veličin, ať již více či méně na sobě závislých. V případě měnové integrace se jedná zejména o ekonomický rozvoj zemí určité oblasti, nesmíme však opomenout ani politickou vůli čelních představitelů států, která by měla odrážet názorové rozpoložení jejich voličů, tedy obyvatel dané oblasti. V neposlední řadě důležitou roli v rozhodování, zda se podílet či nepodílet na určité integraci doposud nezainteresovaných státních entit, případně zda prohloubit či neprohloubit dosavadní spolupráci již integrujících se zemí, hrají dosavadní zkušenosti současných i předchozích generací. Proto by se autor hned na začátku diplomové práce poohlédl za historickým vývojem měnové integrace.

Jelikož stěžejním cílem autorovy diplomové práce není zabývat se historií měnové spolupráce do detailů, proto především vývoj období až do počátku 90. let 20. století autor nastíní relativně stručně.

2.1 Počátky měnové spolupráce

Systém, který měl zajistit funkčnost mezinárodního obchodu při výměně zboží a služeb, existuje v různých formách minimálně již od počátku 19. století vypuknutím zlaté horečky. Země si s rozvíjejícími se obchodními transakcemi potřebovali vytvořit ekvivalent vyjadřující hodnotu jakéhokoli zboží. Tímto ekvivalentem se stalo zlato, které bylo uznáváno za vzácný a drahý kov. V roce 1944 vznikl tzv. Bretton-Woodský systém, jenž zavazoval účastnické státy udržovat pevný kurz své měny v poměru k americkému dolaru, jehož hodnota byla vázána právě na zlato¹. Tento systém však ztroskotal na spekulativních nákupech dolaru s cílem získat zlato za přijatelné ceny stanovené oficiálními institucemi. Na poli právním v celosvětovém měřítku tak vznikly první závazné normy v měnové oblasti.²

První úvahy a pokusy o jakési sblížení měnové politiky v evropském měřítku se datují na přelom 50. a 60. let 20. století, kdy státy Evropského hospodářského

---

¹ Proto se tento systém také nazývá systémem zlatého standardu.

² DĚDEK, Oldřich. *Historie evropské měnové integrace: od národních měn k euru*. Praha: C. H. Beck, 2008. s. 9.

systemu³ si začaly uvědomovat potřebu koordinace nejen hospodářské politiky, ale také i vytvoření určitého institutu, který by zajistil vzájemnou konzultaci jednotlivých kroků států EHS v měnové oblasti, neboť dosavadní smluvní úprava Smlouvy o EHS počítala pouze s postupným sblíživáním hospodářských politik členských zemí za účelem koordinovaného hospodářského rozvoje.

V roce 1958 zanikla Evropská platební unie (dále jen EPU)⁴, která zavedla volnou směnitelnost západoevropských měn, odstranila nerovnováhu platebních bilancí a oživila obchodování mezi zúčastněnými státy poskytováním úvěrů. Po zániku EPU byl založen Měnový výbor⁵, jehož cílem bylo sledování hospodářského, měnového a rozpočtového vývoje. V žádném případě se však nedalo hovořit o měnové unii. Měnová politika tedy zůstala v rukou jednotlivých států, které ji měly považovat jen za otázku společného zájmu, a která měla za úkol především udržovat důvěru ve vlastní měnu a v případě hospodářské recese mírnit důsledky z ní vyplývající.⁶

Na základě Marjolinova memoranda z roku 1962 členské státy EHS poprvé konstatovaly potřebu zafixovat směnné kursy svých měn a stanovit tak úzká fluktuační pásma. Toto memorandum však nebylo v plné míře realizováno, avšak mělo důležitý význam pro další vývoj měnové integrace, neboť inicioval vytvoření Výboru guvernérů centrálních bank států EHS, který byl prvním orgánem koordinující spolupráci mezi centrálními bankami členských zemí.⁷

První úvahy o měnové integraci v pravém slova smyslu a zavedení jednotné měny vznikaly až na konci 60. let, kdy opadly politické neshody v této oblasti. V březnu roku 1971 byl předložen dokument nazvaný podle jeho autora jako Wernerův plán⁸, na základě něhož měla v rámci ES postupně vzniknout hospodářská i měnová unie, na jejímž území by se volně pohybovaly osoby, služby i kapitál bez jakékoli diskriminace. Dalo by se říct, že tato myšlenka byla průkopová, neboť se poprvé

---

³ Dále jen EHS, který vznikl v roce 1957 podepsáním Smlouvy o EHS (tzv. Římskou smlouvu podle místa podepsání) a jejímiž zakladateli byla SRN, Francie, Itálie a země Beneluxu (tj. Belgie, Nizozemí a Lucembursko).

⁴ European Payments Union, předchůdce dnešního Hospodářského a finančního výboru, který fungoval až do roku 1998, složený ze zástupců ministerstva financí a centrální banky členských států a dvou zástupců Komise ES.

⁵ Po sloučení EHS, Evropského společenství uhlí a oceli a Evropského společenství pro atomovou energii vznikla roku 1967 Evropská společenství (dále jen ES), od roku 1972 je tvořila 9 zemí (k původním státům EHS se přidalo Dánsko, Irsko a Velká Británie).

⁶ TOMÁŠEK, Michal. *Evropské měnové právo*. Praha: C. H. Beck, 2004. s. 28.

⁷ TOMÁŠEK, Michal. *Právní základy evropské měnové unie*. Praha: Bankovní institut, 1999. s. 36.

⁸ Také Wernerova zpráva.

hovoří o volném pohybu tak, jak jej známe v dnešní podobě. Úkolem bylo v horizontu deseti let formou tří etap udržet kurzy jednotlivých měn v určitém pásmu, přenést část pravomocí na ES a v poslední řadě vytvořit systém centrálních bank.⁹

Aby byl obsah Wernerovy zprávy uveden v život, vytvořila Evropská společenství v roce 1973 Evropský fond měnové spolupráce (dále jen EMCF). V čele stáli guvernéři jednotlivých centrálních bank členských států, které uskutečňovaly společnou měnovou politiku v oblasti měnových rezerv. Pro účely EMCF byla vytvořena Evropská zúčtovací jednotka (dále jen EUA), která sloužila jako společné označení, neboť s ní byly porovnávány všechny měny států ES. Avšak i EMCF pod tlakem odlišných reakcí politiky členských států na hospodářské výkyvy té doby a proces integrace ztratil na síle a z tří cílů stanovených ve Wernerově zprávě bylo provedeno jen opatření první etapy, tzn. minimalizace kurzového rozpětí národních měn. Proto byly další snahy o měnovou integraci zmrazeny.¹⁰

2.2 Evropský měnový systém¹¹

Proces měnové integrace byl znovu zahájen v březnu 1979, kdy byl vytvořen Evropský měnový systém (dále jen EMS¹²), který se stal nástrojem podporujícím evropskou měnovou integraci. Již od počátku 70. let totiž vznikaly problémy především s udržováním kurzů jednotlivých měn v určitém pásmu, které se řešily vymezením flukтуаčních pásem měn členských států, které měly udržovat vzájemné kurzy stabilnější¹³. EMS se skládal ze dvou částí. Prvním systémem byl mechanismus pevných a upravitelných směnných kurzů (dále jen ERM), do kterých mohly intervenovat centrální banky a tím podporovat jejich stabilitu. Druhou částí byl systém vyrovnávacích úvěrů k překonání obtíží při platbách. Oba mechanismy mezi

---

⁹ Podrobněji viz DĚDEK, Oldřich. *Historie evropské měnové integrace: od národních měn k euru*. Praha: C. H. Beck, 2008. s. 15.

¹⁰ TOMÁŠEK, Michal. *Evropské měnové právo*. Praha: C. H. Beck, 2004. s. 31.

¹¹ Podrobněji viz DĚDEK, Oldřich. *Historie evropské měnové integrace: od národních měn k euru*. Praha: C. H. Beck, 2008. s. 55.

¹² EMS byl založen Usnesením Evropské rady o zřízení Evropského měnového systému a otázkách s tím souvisejících ze dne 5. prosince 1978.

¹³ Dolní a horní hranice kurzových pásem byly stanoveny již v roce 1972 tzv. Basilejskou dohodou, jejíž pravidla však ztroskotala v souvislosti se zánikem Bretton-Woodského systému.

jednotlivými měnami byly řízeny nově zavedenou evropskou měnovou jednotkou (dále jen ECU).¹⁴

Zúčastněným státům se tak podařilo vytvořit systém s rostoucí měnovou stabilitou a postupným uvolňováním kontroly kapitálu. Jelikož země trpěly vysokou mírou inflace, společná měnová politika měla silné dezinflační účinky a tím byla zajištěna i konvergence míry inflace na nízké úrovni.

Mechanismus směnných kurzů stanovil vůči každé zúčastněné měně pevný kurz, který se mohl po dohodě národních ministrů financí a guvernérů centrálních bank pod dohledem Komise ES v určitých odchylkách pohybovat. Toto pásmo kurzu mohlo kolísat v letech 1979-1993 $\pm 2,25\%$ okolo centrální parity, v době měnových turbulencí se přechodně rozšířilo na $\pm 6\%$. V roce 1993 ovšem EMS prošel krizí, proto byl ministři financí a guvernéry centrálních bank schválen tzv. Bruselský kompromis, na základě kterého bylo přípustné kolísání měnového kurzu zvýšeno až na hodnotu $\pm 15\%$, jenž de facto platí až doposud a je součástí maastrichtských konvergenčních kritérií.¹⁵

Evropskou měnovou jednotku však považujeme jen za uměle vytvořenou jednotku, tzv. měnový koš, v němž byly v pevném poměru stanoveny měny zúčastněných zemí. K plnohodnotné společné evropské měně měla ECU poměrně daleko, neboť sloužila pouze k vyjádření peněžních hodnot a vztahů mezi zúčastněnými zeměmi. Hodnota ECU byla vypočítávána na základě tohoto měnového koše měn jednotlivých zemí. I přes to, že šlo jen o uměle vytvořenou jednotku, měla ECU dlouhé trvání, a to až do roku 1998, kdy byly orientačně zafixovány vzájemné kurzy měn členských států a nové měny euro.¹⁶

Slabinou EMS byla absence konvergence v oblasti fiskální politiky, která se projevila ve vysokých schodcích rozpočtů některých zemí, což způsobovalo přítěž pro měnovou politiku. Rozvoji EMS a ECU však bránilo především chybějící zakotvení v primárním právu.

---

¹⁴ TOMÁŠEK, Michal. *Evropské měnové právo*. Praha: C. H. Beck, 2004. s. 33.

¹⁵ TOMÁŠEK, Michal. *Právní základy evropské měnové unie*. Praha: Bankovní institut, 1999. s. 39.

¹⁶ TOMÁŠEK, Michal. *Evropské měnové právo*. Praha: C. H. Beck, 2004. s. 34 – 35.

2.3 Změny primárního práva ES v měnové oblasti

2.3.1 Primární právo ve světle Jednotného evropského aktu

První vlaštkou úpravy měnové politiky v oblasti primárního práva ES bylo přijetí Jednotného evropského aktu v roce 1986, který doplnil Smlouvu o založení EHS a kde byly vtěleny veškeré dosavadní principy měnové unie. Důvodem zakotvení měnové úpravy do primárního práva se stal zejména základní cíl Jednotného evropského aktu, kterým bylo vytvoření vnitřního trhu¹⁷.

První odstavec článku 102 A říká: „Aby se zajistilo sblížení hospodářských a měnových politik, které je nezbytné pro další rozvoj Společenství, členské státy spolupracují v souladu s cíli článku 104. Budou přitom brát v úvahu zkušenosti, získané spoluprací v rámci Evropského měnového systému (EMS) a při vytváření ECU respektují pravomoci existující v této oblasti.“¹⁸

Z dikce tohoto článku vyplývá několik podstatných skutečností:

- 1) JEA dodatečně legitimuje vývoj hospodářské a měnové unie, která doposud nebyla upravena primárním právem,
- 2) potvrzuje existenci EMS i ECU,
- 3) ponechává pravomoc v měnové oblasti členským zemím,
- 4) implicitně uznal EMS a ECU za právoplatné instituty.¹⁹

2.3.2 Zásady měnové politiky ve Smlouvě o ES

Nejcharakterističtějším rysem SES v měnové oblasti je separace hospodářské a měnové politiky, která je prováděna z jednoho centra, německého Frankfurtu nad Mohanem, pro celou oblast eurozóny. Hospodářská politika zůstala v pravomoci orgánů členských zemí, přičemž Evropská centrální banka nemá téměř žádné možnosti do této politiky zasahovat, existuje zde pouze systém vzájemné spolupráce.

Základní zásady jsou uvedeny v čl. 105-109 SES:

- zajištění cenové stability
- centralizovaná měnová politika pro celou oblast eurozóny včetně emise eura

¹⁷ Společný vnitřní trh je definován jako prostor bez vnitřních hranic, v němž je zajištěn volný pohyb zboží, osob, služeb a kapitálu. Podrobněji viz TICHÝ, Luboš a kol. *Evropské právo*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006. s. 395 – 531.

¹⁸ Článek 20 Jednotného evropského aktu ze dne 17. února 1986.

¹⁹ TOMÁŠEK, Michal. *Právní základy evropské měnové unie*. Praha: Bankovní institut, 1999. s. 43.

- správa finančních rezerv zúčastněných členských států
- podpora ekonomického rozvoje na základě liberálního tržního hospodářství s důrazem na volnou soutěž a existenci konkurenčního prostředí
- podpora hladkého fungování platebních systémů.²⁰

2.4 Hospodářská a měnová unie

Společná měna se stala nejen pro proevropsky smýšlející propagátory z řad politických špiček, ale i pro běžnou veřejnost symbolem neustále se integrující jednotné Evropy, která patřila (a stále i přes současné hospodářské problémy patří) k světovým ekonomickým velmocem. Z důvodu potřeby větší konkurenceschopnosti zboží a vytvoření jednotného vnitřního trhu se zavedení společné jednotné měny jevílo jako logický důsledek politického vyjednávání tehdejší doby, které si kladlo za cíl eliminovat překážky volného trhu vyplývající z rozdílných měnových politik a specifík národních měn.

Cesta k vytvoření Hospodářské a měnové unie (dále jen HMU) a zavedení jednotné měny byla cestou na dlouhou trať. Zásadním zlomem pro vznik HMU se stala roku 1992 Maastrichtská smlouva²¹, která „stanovila v duchu „*utváření stále užšího svazku mezi národy Evropy*“ (čl. 1 SEU) cíl podporovat vyvážený a trvale udržitelný ekonomický a sociální pokrok zejména vybudováním prostoru bez vnitřních hranic, posilováním ekonomické a sociální soudržnosti a zavedením hospodářské a měnové unie, postupně zahrnující jednotnou měnu (čl. 2 SEU)²². Tímto krokem byl revidován dosavadní cíl ES spočívající pouze ve sblížování hospodářských politik, udržování měnových kurzů členských států v určité paritě vůči ECU, provádění společné měnové a devizové politiky a udržení cenové hladiny.

Prvním čistě politickým počinem, který „vytyčil trasu“ této cesty, se však stala již o pár let dříve tzv. Delorsova zpráva²³ z roku 1989 a jejíž obsah se stal inspirací pro

²⁰ TOMÁŠEK, Michal. *Evropské měnové právo*. Praha: C. H. Beck, 2004. s. 37.

²¹ Oficiální název je Smlouva o EU (dále jen SEU), známější je však tento dokument podle místa podepsání čelními představiteli nově vznikající Evropské unie, nizozemského Maastrichtu.

²² TICHÝ, Luboš a kol. *Evropské právo*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006. s. 750.

²³ Zprávu vytvořila skupina expertů v čele s předsedou Komise Evropských společenství a bývalým francouzským ministrem hospodářství a financí Jacquesem Delorse, který byl pověřen stanovením postupu vedoucího k vytvoření hospodářské a měnové unie. Tehdejší předseda Komise ji v dubnu 1989 přednesl a v červnu téhož roku byla na zasedání Evropské rady schválena. Podrobněji viz DĚDEK, Oldřich. *Historie evropské měnové integrace: od národních měn k euru*. Praha: C. H. Beck, 2008. s. 143.

relevantní ustanovení inkorporovaná Maastrichtskou smlouvou do textu zřizovací smlouvy.²⁴ V definitivní podobě se trasa k dosažení konečného cíle skládala ze tří etap:

- první etapa (1. 7. 1990 – 31. 12. 1993), jejímž cílem bylo sestavení konvergenčních programů a posílení hospodářské výkonnosti
- druhá etapa (1. 1. 1994 – 31. 12. 1998) měla za úkol vytvořit institucionální základ a organizační strukturu HMU
- třetí etapa předpokládala 2 fáze spočívající v zavedení jednotné evropské měny v bezhotovostní (1. 1. 1999 – 31. 12. 2001) i hotovostní podobě (k 1. 1. 2002)

2.4.1 První etapa HMU

O spuštění procesu vedoucího ke vzniku HMU bylo rozhodnuto v červnu 1989 na summitu Evropské rady v Madridu, kde čelní představitelé jednotlivých států stanovili termín zahájení první etapy HMU, jímž byl 1. červenec 1990. Madridský summit rozhodl nejen o termínech dílčích etap vedoucích k zavedení jednotné měny, ale i podmínkách pro zlepšení hospodářských výsledků evropských ekonomik. Zefektivněná hospodářská politika si kladla za cíl postupné sblížení a následnou úplnou fixaci devizových kurzů národních měn. Předpokládaný vývoj kurzového systému se ovšem výrazně lišil od reality, proto byl v průběhu první fáze pozměněn zvolený konvergenční postup flexibilnějším směrem.²⁵

Nad konvergenčními programy a hospodářskou výkonností členských zemí dohlížela Rada, která na návrh Komise a po projednání Evropské rady a informování Evropského parlamentu přijímala kvalifikovanou většinou doporučení, které měly zajistit soulad s očekávaným postupem procesu měnové integrace. Hospodářské politiky tedy zůstaly v rukou jednotlivých zemí, neboť si zachovaly některé hospodářskopolitické nástroje. Rada tak koordinovala svými doporučeními národní politiky v této oblasti, aby nebyl ohrožen proces výstavby HMU.²⁶

---

²⁴ ŠIŠKOVÁ, Naděžda; STEHLÍK, Václav. *Evropské právo 1 : ústavní základy Evropské unie*. Praha: Linde Praha - právnické a ekonomické nakladatelství a knihkupectví Bohumily Hořínkové a Jana Tuláčka, 2007. s. 244.

²⁵ TICHÝ, Luboš a kol. *Evropské právo*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006. s. 752.

²⁶ TICHÝ, Luboš a kol. *Evropské právo*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006. s. 752 – 753.

2.4.2 Druhá etapa HMU

Druhá etapa započala za účasti všech členských zemí dne 1. ledna 1994. Zásadním bodem této fáze bylo vytvoření Evropského měnového institutu (dále jen EMI) se sídlem v německém Frankfurtu nad Mohanem, tvořený prezidentem EMI a guvernéry národních centrálních bank. Jeho úkolem byla další spolupráce v měnové oblasti s cílem vytvořit předpoklady pro vznik jednotné měnové politiky ve třetí fázi, harmonizace praktik v oblasti sběru statistických dat a pravidel pro operace prováděné ústředními národními bankami, podpora dočasného využívání ECU, příprava vzniku bankovek společné měny po technické stránce a transformace na Evropskou centrální banku (dále jen ECB).²⁷

Rozdíl mezi EMI a ECB spočíval především v rozhodovacích pravomocích, které ECB plně získala z rukou národních centrálních bank, na kterých je zcela nezávislá. EMI disponovala právem dohledu na národní centrální banky, vydávala stanoviska a doporučení v procesu přijímání právních aktů v měnové oblasti a v neposlední řadě sledoval vývoj míry inflace a stavu veřejných financí. Smlouva o ES zakazovala některé praktiky k ovlivňování vývoje inflace a krytí rozpočtových schodků, mezi něž patřilo např. úvěrování národních institucí ECB nebo národními centrálními bankami. Transformace EMI na ECB měla být dovršena nejpozději půl roku před vstupem zainteresovaných států do poslední etapy HMU, ve skutečnosti se tak stalo dne 1. června 1998, kdy EMI vstoupil do likvidace.²⁸

Délka druhé etapy závisela především na míře konvergence jednotlivých členských států, přičemž nejzazší termín pro vstup do další fáze byl stanoven na 1. leden 1999. Pokud země EU chtěly vstoupit do třetího stádia dříve, musely splňovat nejen tzv. maastrichtská konvergenční kritéria (viz třetí kapitola), ale také počet těchto zemí musel být nadpoloviční. V té době nadpoloviční většinu tvořilo 8 z 15-ti států EU. V roce 1996 ministři financí jednotlivých zemí na základě podkladů Evropské komise a EMI měli rozhodnout, které státy splňují podmínky konvergence.

Kromě ekonomických podmínek existovala ovšem i podmínka právní spočívající v kladném rozhodnutí Evropské rady. Stalo se tak dne 3. května 1998, kdy Evropská rada ve složení hlav členských států a vlád zemí EU rozhodla o účasti 11-ti členských

---

²⁷ TICHÝ, Luboš a kol. *Evropské právo*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006. s. 752 – 753.

²⁸ TICHÝ, Luboš a kol. *Evropské právo*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006. S. 753 – 754.

států²⁹ na závěrečné etapě zavazující se přijmout společnou jednotnou měnu euro. Ostatní země mimo měnovou unii včetně nečlenských států (tedy i ČR) se v budoucnu mohou podílet na tomto měnovém institutu za splnění předem daných podmínek ekonomické vyspělosti.³⁰

2.4.3 Třetí etapa HMU

Hlavním cílem HMU bylo od prvopočátku zavedení společné měny, o jejímž názvu euro a symbolu rozhodli zástupci Evropské rady na svém madridském zasedání již v prosinci 1995.³¹ Tento proces, nazývaný přechodné období trvajícím 3 roky (1. 1. 1999 – 31. 12. 2001), se skládal z mnoha dílčích kroků, neboť nebylo možné zavést euro ze dne na den. Závěrečná etapa HMU se tedy skládala z období, kdy společná měna existovala pouze v bezhotovostní podobě, a období od 1. ledna 2002, kdy se peněženky obyvatel zemí eurozóny začaly naplňovat bankovkami a mincemi nové měny eura. Zároveň tak zanikla evropská měnová jednotka jako dosavadní zúčtovací jednotka členských států EU, která ovšem na rozdíl od eura nebyla plnohodnotnou měnou.³²

Třetí etapy se zúčastnilo zprvu 11 států EU, jejichž počet se 1. ledna 2001 přistoupením Řecka zvýšil na 12. Velká Británie, Dánsko a Švédsko odmítlo podepsat Protokol o přechodu do třetí etapy HMU a tím si vyhradily právo ponechat si své národní měny i centrální banky s veškerými rozhodovacími pravomocemi v této oblasti. Centrální banky těchto tří zemí se ovšem zavázaly měnovou politiku koordinovat s ECB, neboť si v Maastrichtu sjednaly zvláštní protokoly, ve kterých je zakotvena možnost pozdějšího přijetí společné měny.³³ Pro účel koordinace se ke dni zahájení závěrečné etapy HMU (1. 1. 1999) ECB a národní centrální banky zemí, které nevstoupily do této etapy, sdružily do tzv. Evropského systému centrálních bank³⁴.

Přestože se některé státy EU neúčastnily závěrečné etapy, existovala v rámci přechodného období pravidla, na základě níž státy, které nesplňovaly dříve

²⁹ Portugalsko, Španělsko, Irsko, Francie, Belgie, Nizozemí, Lucembursko, Německo, Rakousko, Itálie a Finsko.

³⁰ TOMÁŠEK, Michal. *Evropské měnové právo*. Praha: C. H. Beck, 2004. s. 43.

³¹ TOMÁŠEK, Michal. *Evropské měnové právo*. Praha: C. H. Beck, 2004. s. 41.

³² BAKEŠ, Milan a kol. *Finanční právo*. 5. upravené vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. s. 369 – 370.

³³ TICHÝ, Luboš a kol. *Evropské právo*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006. s. 754.

³⁴ Dále jen ESCB, který se skládá z ECB a národních centrálních bank všech zemí EU. Podrobněji viz DĚDEK, Oldřich. *Historie evropské měnové integrace: od národních měn k euru*. Praha: C. H. Beck, 2008. s. 144 – 146.

konvergenční kritéria nebo svou účast odmítly, mohly postupně přistupovat k měnovému systému eurozóny s cílem zavést euro. Komise podle čl. 122/1 SES udělila výjimku zemím, které svou účast neodmítly, avšak nespĺňovaly patřičná ekonomická kritéria³⁵. Výjimka pro daný stát znamená zachování účasti na druhé etapě a svých pravomocí v měnové oblasti. Taková země se však podílí na mechanismu koordinace při nadměrném rozpočtovém schodku a guvernér její centrální banky se podílí na stanovení neodvolatelného kurzu mezi národní měnou a eurem s cílem tuto výjimku později zrušit.³⁶

Prvním lednem také zanikla dosavadní ECU, jejíž funkci nahradila nová měna, i když si svou existencí po dvě desetiletí již vytvořila určitou prestiž a uznání na mezinárodních trzích. Euro ovšem není jen právním nástupcem ECU, které chyběly náležitosti plnohodnotné měny, ale také sukcesorem národních měn, jež tímto datem zanikly.³⁷ Dříve než jednotlivé měny zanikly, musely být neodvolatelně stanoveny pevné fixní vztahy národních měn k euru³⁸.

Kromě stanovení těchto kurzů byly členské země eurozóny povinny přijmout také rámcové zákony uznávající euro jako zákonné platidlo. Jako další důležitý krok nezbytný k dokončení plné výstavby HMU je třeba jmenovat převod veškerých elektronických systémů operující s dosavadními měnami v bankovním sektoru a ve veřejném sektoru, například převod státních obligací, na novou společnou měnu.³⁹ Posledním spíše logistickým než finančním problémem byla výroba a emise bankovek a mincí eura.

Nová měna začala být na rozdíl od dosavadní měnové jednotky emitována ECB, která vykonávala výlučnou nedílnou měnovou politiku na území států eurozóny. Centrální banky zemí eurozóny ovšem nezanikly, staly se jen nástroji měnové politiky určované a vykonávané ECB. Dalším důležitým úkolem národních centrálních bank bylo stažení dosavadních měn členských zemí.

---

³⁵ Příklad Řecka, které nespĺňovalo kritéria stanovené v Maastrichtu ke květnu 1998, kdy Evropská rada na základě podkladů Evropské komise a ECB rozhodovala o jejich splnění, a které přistoupilo do třetí etapy HMU až k 1. 1. 2001.

³⁶ TICHÝ, Luboš a kol. *Evropské právo*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006. s. 757.

³⁷ BAKEŠ, Milan a kol. *Finanční právo*. 5. upravené vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. s. 370.

³⁸ Neformálně byly přepočítávací kurzy stanoveny ihned po vyhlášení účastníků třetí etapy, tj. v květnu 1998, oficiálně pak vstoupily v platnost až 31. prosince 1998. TOMÁŠEK, Michal. *Evropské měnové právo*. Praha: C. H. Beck, 2004. s. 43.

³⁹ TOMÁŠEK, Michal. *Evropské měnové právo*. Praha: C. H. Beck, 2004. s. 45.

Z logiky věci vyplývá, že centrální banky nemohly stáhnout všechny hotovostní prostředky posledního dne roku 2001, ale muselo jít o postupné získání zpět všech bankovek a mincí zaniklých měn. K tomuto účelu sloužil tzv. paralelní oběh, což bylo období, kdy platila jak nová měna euro, tak staré měny s určitým specifíkem. Starými platidly se totiž v běžném obchodním styku mohlo platit, lidé však již dostávali vráceny finanční prostředky v eurech. Paralelní oběh skončil v každé zemi jiným datem, nejzazším termínem stanoveným orgány EU však byl 28. únor 2002. Další možností byla přímá výměna peněz u komerčních bank, a to bez jakýchkoliv poplatků či jiných sankcí. Zákaz zavedení těchto poplatků se ovšem vztahoval jen po dobu paralelního oběhu a zároveň muselo jít o výměnu peněz ve státech původu každé měny. Bankám byla uložena povinnost vyměňovat stará platidla až do 30. června 2002, přičemž v období po paralelním oběhu si finanční instituce mohly stanovovat určité poplatky či množstevní limity. Od 1. července 2002 již tuto povinnost měly pouze centrální banky zemí eurozóny, přičemž délka trvání této povinnosti se liší podle státu a je také odlišná pro mince a pro bankovky.⁴⁰

---

⁴⁰ TOMÁŠEK, Michal. *Evropské měnové právo*. Praha: C. H. Beck, 2004. s. 49 – 50.

3 Přínosy a náklady HMU

Kdyby každé integrační seskupení přinášelo pro zúčastněné subjekty jen pozitiva, neexistovala by polemika, zda do takové integrace vstoupit či nikoliv, poněvadž odpověď na otázku by byla jednoznačná. Skeptické myšlenky o převládajících negativěch spojených se vstupem do HMU v nečlenských státech eurozóny včetně ČR zejména poslední dobou sílí v souvislosti s dluhovou situací některých problémových zemí používající společnou evropskou měnu. Názory obyvatelstva na problematiku vstupu ČR do HMU by ovšem neměly být vytvářeny jen na základě informací ze sdělovacích prostředků, které jsou v každém případě často medializovány, ale lidé by si měly vytvořit svůj vlastní názor na základě objektivně známých skutečností a dosavadních zkušeností zúčastněných zemí eurozóny. Každopádně vážné úvahy o začlenění do nadnárodního společenství přicházejí až ve chvíli, kdy mezi čelními představiteli zemí rozhodujících o této integraci i mezi širokou veřejností převládá jasný názor založený na převaze přínosů nad riziky a náklady. Pokud dlouhodobé přínosy budou převyšovat náklady, ČR by měla co nejrychleji realizovat politiku nutnou k přijetí nové měny. Pakliže budou náklady a přínosy v rovnováze, je dosti pravděpodobné, že čisté přínosy budou v dalším období narůstat, a proto bude žádoucí k přijetí eura přistupovat pomaleji.⁴¹ Jaké přínosy a náklady s sebou tedy vstup ČR do HMU přináší?

3.1 Přínosy vyplývající z členství v HMU

Jak již zejména vývoj posledních dvou let po vypuknutí celosvětové krize naznačil, Česká republika je do značné míry závislá na exportu s jinými, především evropskými, zeměmi na rozdíl ve srovnání se sousedním Polskem, kde hrubý domácí produkt je tvořen z 60-70% domácí poptávkou a jehož roční HDP i přes ekonomickou recesi všech států EU nepatrně roste. Jelikož tedy ČR je proexportně zaměřená (až 80% HDP tvoří vývoz), její otevřenost vůči evropským ekonomikám je nejen žádoucí, ba dokonce nutností. Propagátoři eurozóny hájí potřebu vstupu ČR do HMU právě větší otevřeností ekonomiky, která by měla být po vstupu efektivnější a funkčnější.

---

⁴¹ HELÍSEK, Mojmir a kol. *Euro v ČR z pohledu ekonomů*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. s. 68 – 69.

Termín „zefektivnění“ a „funkčnost“ patří ovšem k dosti abstraktním pojmům. Co by tedy měla eurozóna přinést České republice v konkrétní rovině?

3.1.1 Nejvýraznější přínosy

Zejména obchodníci a výrobci podnikající na našem území, kteří své výrobky a služby často vyvázejí za hranice, ocení především omezení kurzového rizika. V současné době totiž tito podnikatelé musejí počítat s nejrůznějšími výkyvy s kurzem české měny vůči měnám států vývozu. Mezi výrobou a konečným prodejem do zahraničí uběhne určitá doba, během které koruna může výrazně klesnout na hodnotě. Tržby i zisky exportérů se tak mohou krátit. Tato kurzová nejistota je v podnikatelských kruzích nežádoucí, poněvadž jsou s ní spojena určitá rizika. Společná evropská měna působící na tak velkém území jako je území států eurozóny je podstatně odolnější vůči kurzovým výkyvům, nehledě na export v rámci zemí eurozóny, kde jakékoliv kurzové riziko odpadá.⁴²

Dalším přínosem je snížení transakčních nákladů při obchodování v cizí měně. Takovou výhodu ocení i obyčejní lidé vyjíždějící na zahraniční dovolenou. Českým turistům tak odpadnou náklady spojené s výměnou peněz, jelikož euro je měnou uznávanou po celém světě. Tento přínos má ovšem dalekosáhlejší dopady. Majitelům účtů v cizí měně odpadnou poplatky za vedení takového účtu nebo podnikatelé obchodující se zeměmi eurozóny budou zbaveni povinnosti vést účetnictví ve dvou měnách, s kterým jsou spjaty další náklady.⁴³

Vyšší transparentnost cen patří k neoddiskutovatelným výhodám, poněvadž všechny osoby vyskytující se na území eurozóny mohou porovnávat ceny v různých zemích bez nutnosti přepočítávání cen zboží a služeb.⁴⁴

Zastánci přijetí společné měny vždy upozorňovali na významnou výhodu v podobě levnějšího půjčování finančního kapitálu. K maastrichtským kritériím totiž patří udržování inflace na nízké úrovni, s kterou souvisí i nastavení velmi nízkých úrokových sazeb.

---

⁴² Podrobněji viz LACINA, Lubor a kol. *Měnová integrace: náklady a přínosy v měnové unii*. Praha: C. H. Beck, 2007. s. 84 – 90.

⁴³ Podrobněji viz LACINA, Lubor a kol. *Měnová integrace: náklady a přínosy v měnové unii*. Praha: C. H. Beck, 2007. s. 73 – 78.

⁴⁴ Podrobněji viz LACINA, Lubor a kol. *Měnová integrace: náklady a přínosy v měnové unii*. Praha: C. H. Beck, 2007. s. 78 – 84.

Méně významným a sporným přínosem se v současné době jeví větší příliv zahraničních investic společně se zvýšením objemu zahraničního obchodu.⁴⁵ S novými investicemi pak souvisí další pozitivní dopady na státní ekonomiku v podobě nabírání nových zaměstnanců pro závody a pobočky zahraničních zaměstnavatelů a tím snížení celkové nezaměstnanosti. Čím větší zaměstnanost se v ekonomice vyskytuje, tím více bohatne obyvatelstvo, které má větší chuť utrácet a zvyšuje se tím spotřeba domácností, které tvoří důležitou část tvorby HDP.

O zabezpečení stavu veřejných financí se hovoří v souvislosti s přijetím Paktu stability a růstu⁴⁶, který donucuje zejména vlády zemí eurozóny k omezení zadlužování a tím stabilizuje pozici evropské měny.

3.1.2 Další přínosy

Jako další přínosy autoři publikací zabývajících se přínosy a náklady vstupu ČR do HMU uvádějí posílení a zvětšení finančních trhů, které se stávají likvidnějšími, zjednodušení hotovostních operací nebo zlepšení renomé na mezinárodních trzích v souvislosti s rozšiřováním územní působnosti eura a tím účast na nejsilnější světové měně vedle amerického dolaru.⁴⁷

3.2 Náklady spojené s členstvím v HMU

Po vstupu ČR do EU v roce 2004 se většina čelních politiků přiklání k názoru, abychom podnikli co nejrychleji razantní kroky vedoucí k přijetí evropské měny. Nebylo divu, poněvadž význam přínosů vstupu byl nepřehlédnutelný. Po vypuknutí hospodářské krize a narůstajících problémech eurozóny, kdy naopak česká koruna na rozdíl od některých jiných (zejména pobaltských) měn obstála tlak na její stabilitu, ovšem přibývá počet europesimistů. Hlavní důvod narůstající skepse spočívá v obavách o stabilitu eura, neboť přibývá zemí potýkající se s nekontrolovatelně rostoucími státními dluhy, které by mohly být pomyslnými děravými plavebními komorami novodobého Titaniku zvaný Euro.

---

⁴⁵ Podrobněji viz LACINA, Lubor a kol. *Měnová integrace: náklady a přínosy v měnové unii*. Praha: C. H. Beck, 2007. s. 92 – 96.

⁴⁶ Podrobněji viz kapitola o konvergenčních kritériích.

⁴⁷ Další nepřímé přínosy viz LACINA, Lubor a kol. *Měnová integrace: náklady a přínosy v měnové unii*. Praha: C. H. Beck, 2007. s. 97 – 101.

3.2.1 Přímé náklady

Pod pojmem přímé náklady chápeme takové negativní vlivy na ekonomiku zavádějící společnou měnu, které jsou bezprostředně způsobeny jejím přijetím.

Prvotní a neoddiskutovatelnou změnou, kterou Česká republika po eventuálním přijetí eura pocítí, bude ztráta samostatné měnové politiky, která bude postoupena Evropské unii prostřednictvím Evropské centrální banky. ČR tak přijde o jeden podstatný atribut své suverenity. Prakticky budeme zbaveni nástroje k ovlivňování hospodářství, měny, úrokových sazeb apod.⁴⁸

Největší obava běžného českého spotřebitele ovšem nevyplývá ze ztráty národní měnové suverenity, ale z potenciální možnosti výrazného zvýšení cenové hladiny zboží a služeb. Tato představa obyvatel pramení z podstatných rozdílů v cenách domácích a zemí vyspělého západu. Ceny mimo jiné odráží vyspělost ekonomiky dané země. S rostoucí ekonomikou souvisí i nárůst cen. V České republice se dlouhodobá inflace a tím i cenová hladina drží na nízké úrovni, přesto například hrubý domácí produkt roste výrazněji než v starých členských státech EU. Lidé se proto obávají v případě vstupu ČR do HMU „dorovnávání“ cen. Možnost sblížení cenové hladiny samozřejmě existuje, nicméně je třeba zdůraznit, že tento děj by probíhal na základě jiných příčin než přijetí evropské měny. Každopádně se nemusíme obávat jednorázového nárůstu cen, neboť hlavním činitelem pro stanovení cen v eurech zůstane přepočítávací koeficient stanovený před datem přijetí eura.

S problematikou zvyšování cen souvisí problémy se zaokrouhlováním. Analytikové proto doporučují stanovit jednotná pravidla pro označování cen a jejich dodržování kontrolovat, případně i sankcionovat porušitele.⁴⁹

Dalším zaručeným nákladem budou vynaložené jednorázové finanční prostředky administrativního a technického charakteru bezprostředně související se zavedením eura. Mezi ně patří ve veřejné sféře např. náklady na vytvoření národních motivů na nové euromince⁵⁰, v soukromém sektoru pak zavedení nových softwarů do PC, vedení účetnictví ve dvou měnách, uvádění dvou cen na etiketách minimálně po dobu duální cirkulace apod.⁵¹ Ztráta dezinflační role kurzu patří

⁴⁸ TOMÁŠEK, Michal. *Evropské měnové právo*. Praha: C. H. Beck, 2004. s. 23.

⁴⁹ Podrobněji viz TOMÁŠEK, Michal. *Evropské měnové právo*. Praha: C. H. Beck, 2004. s. 47 – 48.

⁵⁰ Každý členský stát měnové unie si vytvoří národní motivy, které pak ECB razí na euromincích. Tyto mince eur a centů pak s různými národními motivy obíhají po celém území eurozóny.

⁵¹ Podrobněji viz SEAR, Simon. *Euro: jak se vyrovnat s důsledky zavedení jednotné evropské měny*. Praha: Management press, 1999. s. 83 – 94.

k makroekonomickým nevýhodám. V důsledku neustálého posilování české koruny veškeré vstupní i konečné hodnoty pocházející ze zahraničí udržují celkovou inflaci na velice nízké úrovni⁵². Po zániku české měny bychom o tuto významnou výhodu přišli.

3.2.2 Rizika jednotné měny v prostředí sanační role eurozóny

Jak již vývoj pokrízového období naznačil, v případě vstupu do eurozóny ČR na sebe převezme nové, pro eurozemě před krizí neznámé, závazky. Státy eurozóny se totiž rozhodly sanovat státní rozpočty zemím, které se ocitly na pokraji bankrotu hrozícím v důsledku nekontrolovatelně rostoucích výdajů v souvislosti se snahou států mírnit ekonomickou recesi.

Mezi země nejvíce zasažené hospodářskou krizí a narůstajícím státním dluhem patří v současné době Řecko a Irsko, které již požádaly EU a MMF o finanční výpomoc a kterým byla poskytnuta záchranná půjčka ve výši 110 mld. euro (cca 2,7 bilionu Kč), resp. 85 mld. euro (cca 2,1 bilionu Kč). Navíc již třetí země eurozóny nedávno požádala o finanční injekci. Tím státem je Portugalsko, které bude čerpat ze záchranného fondu EU až 52 mld. euro a dalších 26 mld. od Mezinárodního měnového fondu.

A proč se zabýváme na tomto místě otázkou různých půjček státům eurozóny? Důvod je prostý. Česká republika, která v současné době nepatří ke státům eurozóny, se za tyto půjčky pouze zaručila v určité výši, ale nepřispěla do evropského záchranného mechanismu (dále jen „ESM“) ani haléř, protože povinnost přispět do záchranného evropského systému mají pouze eurozemě. Ona státní záruka spočívá v závazku splatit dluh zadlužené země do výše, do které se ručící stát zavázal, a to v případě, kdy onen zadlužený stát není schopen dostát svých závazků.

Důvodem pro sanování problémových, především jižanských, států je fakt, že v případě jakéhokoli státního krachu země platící eurem by se celý projekt společné evropské měny mohl rozpadnout. Proto také země eurozóny se dohodly na vzniku ESM, který by krachům nejslabších článků eurozóny měl zamezit. V současné době se uvnitř ESM nachází až 750 mld. eur a v letech 2013 – 2016 by eurozemě do něj

---

⁵² Zahraniční zboží a služby sice mohou zdražovat, jelikož jsou ale nabízeny v cizích měnách, po očištění vlivu rostoucí české koruny se toto zdražování promítne do konečných cen v české měně minimálně.

měly postupně vložit dalších až 80 mld. euro. Část financí je vložena přímo, část ESM tvoří státní záruky.

Na tomto místě je tedy nutno zdůraznit, že se neví, jak dlouho budou přetrvávat finanční problémy některých států a tím je nejasná délka existence ESM. V případě vstupu do eurozóny by se tedy Česká republika musela podílet na ESM, pokud bude ještě nějaký takový či podobný systém existovat. Další otázkou je, v jakém objemu finančních prostředků je ESM ufinancovatelný.

4 Hospodářská a měnová konvergence

Tuto kapitolu autor považuje za velice důležitou z hlediska přijetí společné měny, neboť pojednává o právní úpravě evropské legislativy v hospodářské i měnové oblasti a tzv. maastrichtských konvergenčních kritériích. Autor by rád hned v úvodu podotkl, že i přes, na první pohled, ekonomický obsah můžeme na kritéria pohlížet jako na právní podmínky vstupu České republiky do eurozóny, poněvadž působí na způsobnost země zavést jednotnou měnu euro.

4.1 Hospodářská a měnová unie

V průběhu diplomové práce byl již několikrát zmíněn pojem Hospodářská a měnová unie (HMU), aniž by byl objasněn smysl a podstata unifikace v této oblasti. K řádnému pochopení významu konvergenčních kritérií je důležité, aby čtenář měl jasnou představu o fungování EU v měnové i hospodářské oblasti, pro kterou je charakteristická určitá dvoukolejnost. Hned na úvod kapitoly je proto alespoň v hrubých rysech vysvětlena problematika oné dichotomie, která se projevuje především v míře unifikace dvou základních odvětví.

Politika v rámci EU se vnitřně dělí na oblast hospodářskou a měnovou. Zatímco měnové pravomoci členské státy účastníci se HMU plně přenesly na nadnárodní úroveň do rukou ECB bez možnosti jakéhokoli národního vměšování, hospodářská politika zůstala v dispozici jednotlivých zemí. Zatímco tedy ECB vykonává měnovou politiku na celém území eurozóny, hospodářská politika zůstává plně v pravomoci ústředních vlád jednotlivých zemí mající povinnost jen koordinovat kroky v hospodářské oblasti v souladu s cíli EU.

Právní úprava hospodářské politiky se dále ještě tříští na oblasti, které jsou vytvářeny nadstátními orgány EU v rámci tzv. společné hospodářské politiky⁵³ a kde národní orgány jsou jen prováděcími nástroji, a oblasti, o kterých členské země samy rozhodují a které jsou pouze koordinovány v rámci naplňování společných cílů EU. A právě oblast tzv. koordinované hospodářské politiky se realizuje ve znamení čtyř zásad, které jsou de facto obsahově totožné s maastrichtskými konvergenčními

---

⁵³ Okruhy společné hospodářské politiky stanoví článek 3 SES, podrobněji viz TOMÁŠEK, Michal. *Evropské měnové právo*. Praha: C. H. Beck, 2004. s. 18.

podmínkami. Jedná se o zásadu cenové stability, trvale udržitelné platební bilance, zdravých veřejných financí a měnové oblasti (zakotveno v čl. 119 odst. 3 SFEU).

4.2 Charakteristika evropské konvergence

Pojem konvergence v obecném slova smyslu vykládáme jako určité sbíhání, příp. vývoj vedoucí ke sblížení předem definovaných vlastností. Ekonomickou konvergencí pak rozumíme proces dosahování makroekonomických výsledků, které jsou přibližné ve všech zemích, uspokojivé z hlediska základních ekonomických parametrů a udržitelné po určitý časový úsek.⁵⁴

Ekonomické sblížení v rámci Evropské unie má být zajištěno tzv. maastrichtskými konvergenčními kritérii⁵⁵, na která můžeme nahlížet dvěma způsoby. Z pohledu nečlenských zemí eurozóny máme na mysli ekonomické parametry sloužící ke konvergenci s měnovou unií, které jsou vyžadovány orgány EU pro vstup země do HMU. Jinými slovy státy, které chtějí zavést euro, musí splňovat určité ekonomické limity. Z pohledu států již používající euro však konvergenční kritéria v rozpočtové oblasti znamenají pro členské země závazek se jimi řídit a dodržovat. V případě jejich porušování jsou orgány EU oprávněny vyvíjet tlak na rozpočtovou disciplínu hříšníků, případně takové členy náležitě sankcionovat. V důsledku existence kontrolního a sankčního mechanismu veřejných financí se vytváří stabilní měnové prostředí s cílem podporovat dlouhodobý ekonomický růst.

Zatímco obecná úprava konvergenčních podmínek je zakotvena v primárním právu, a to článku 140 odst. 1 SFEU, konkrétní požadavky dosažení konvergence jsou uvedeny v sekundárním právu, resp. dvou dodatkových protokolech. Protokol o kritériích konvergence blíže specifikuje měnová kritéria, Protokol o postupu při nadměrném schodku pak zavádí rozpočtové limity.

K maastrichtským konvergenčním kritériím patří:

- *„nárůst spotřebitelských cen ve srovnání s předchozím rokem nesmí překročit průměr tří nejstabilnějších zemí o více než 1,5 %,*

---

⁵⁴ Podrobněji viz ZAHRADNÍK, Petr. *Vstup do EU: přínosy a náklady konvergence*. Praha: C. H. Beck, 2003. s. 144.

⁵⁵ Nesetkáváme se však jen s pojmem konvergenční kritéria, ale také velice často slyšíme o maastrichtských kritériích. Toto přívlastko podmínky získaly podle místa, kde se na něj v roce 1992 přední představitelé dosavadních zemí ES dohodli a které byly vtěleny do protokolů, které se staly součástí Maastrichtské smlouvy.

- *schodek veřejných rozpočtů nesmí být vyšší než 3 % hrubého domácího produktu,*
- *celková zadluženost veřejných rozpočtů nesmí být vyšší než 60 % hrubého domácího produktu,*
- *výkyv směnného kurzu od centrální parity, stanovený v rámci Evropského měnového systému, musí být udržován alespoň po dva roky bez provedení devalvace vůči měně jakéhokoliv členského státu,*
- *úrokové výnosy z dlouhodobých vkladů a dluhopisů nesmí překročit průměr tří nejstabilnějších zemí o více než 2 %.*⁵⁶

Z hlediska obsahu kritéria dělíme na hospodářská a měnová. Mezi hospodářské podmínky patří vývoj inflace, měnového kurzu a úroků, do oblastí měnové pak řadíme celkové zadlužení jednotlivých států a schodek jejich rozpočtů. Pro lepší přehlednost konvergenčních kritérií autor uvádí názornou tabulku:

Měnová kritéria	Inflační kritérium	Nárůst spotřebitelských cen ve srovnání s předchozím rokem nesmí překročit průměr tří nejstabilnějších zemí o více než 1,5 %.
	Úrokové kritérium	Úrokové výnosy z dlouhodobých vkladů a dluhopisů nesmí překročit průměr tří nejstabilnějších zemí o více než 2 %.
	Kritérium kurzové stability	Výkyv směnného kurzu od centrální parity, stanovený v rámci Evropského měnového systému, musí být udržován alespoň po dva roky bez provedení devalvace vůči měně jakéhokoliv členského státu.
Hospodářská kritéria	Kritérium rozpočtového deficitu	Schodek veřejných rozpočtů nesmí být vyšší než 3 % hrubého domácího produktu.
	Kritérium veřejného dluhu	Celková zadluženost veřejných rozpočtů nesmí být vyšší než 60 % hrubého domácího produktu.

⁵⁶ TOMÁŠEK, Michal. *Evropské měnové právo*. Praha: C. H. Beck, 2004. s. 53 – 54, s. 78.

Považuji za důležité zmínit se o účincích kritérií, kdy rozeznáváme suspenzivní a kumulativní působnost. Suspenzivní působnost znamená pro zemi odklad vstupu do HMU v případě neplnění konvergenčních podmínek do doby, než bude stát schopen kritéria plnit. Dnes tato podmínka, která se mimo jiné týká i České republiky, platí inter partes, tj. pouze mezi měnovou unií a konkrétním státem. Do roku 1998 se však hovořilo o účincích erga omnes, tj. vůči všem zemím EU, a to z jednoho důvodu. Evropská rada totiž musela nejpozději do konce roku 1996 zjistit a určit, které země dosáhly požadované konvergence a jsou tak způsobilé zúčastnit se třetí etapy HMU (zkoumala se ekonomická vyspělost všech členů EU). Zároveň ovšem státy do měnové unie mohou vstoupit, pokud splňují všechna kritéria současně (kumulativní působnost) v době, kdy se zkoumá jejich připravenost zúčastnit se závěrečné měnové etapy. Praxe ovšem ukázala, že zatímco dodržování měnových kritérií je vyžadováno ze strany orgánů EU důsledně, pak v případě plnění fiskálních konvergenčních podmínek existuje určitá benevolence⁵⁷.

Smysl hospodářské konvergence spočívá ve stabilizaci HMU a také snaze minimalizovat pravděpodobnost výskytu měnových výkyvu včetně nadnárodního nátlaku v rozpočtové oblasti na slabší články eurozóny, které mohou ohrožovat existenci a renomé celosvětově uznávaného eura. Z důvodu větší tržní konkurenceschopnosti a udržení pověsti silné stabilní měny je potřebný také hospodářský rozvoj, který má být zajištěn právě sledováním a dodržováním ekonomických konvergenčních kritérií již začleněných států.

4.3 Právní úprava hospodářské politiky

Jak již autor uvedl v úvodu kapitoly, hospodářská politika se v rámci sbližování dělí na politiku společného zájmu, která je v rámci EU pouze koordinována, a hospodářskou politiku společnou, o které rozhodují orgány EU a členské státy jsou jen provádějícími subjekty. Konvergenční kritéria se z logiky věci týkají koordinované oblasti. V této podkapitole se autor bude zabývat maastrichtskými podmínkami

---

⁵⁷ Blíže v kapitole zabývající se jednotlivými kritérií. TOMÁŠEK, Michal. *Evropské měnové právo*. Praha: C. H. Beck, 2004. s. 39 – 40.

rozpočtovými neboli fiskálními mající bezprostřední a zásadní vliv na vývoj hospodářství celé EU.

Oblast veřejných financí je dosti citlivá nejen pro politickou elitu, ale i pro širokou veřejnost. Mediální zprávy o výši dluhu přepočteného na každého občana ČR včetně novorozeňat nechávají chladným a bez zájmu málokoho. Pokud ČR bude opravdu usilovat o přijetí společné měny, musí vláda podniknout co nejúčinnější kroky k zamezení růstu státního dluhu a postupně snižovat veřejný deficit v poměru k hrubému domácímu produktu. Oba ekonomické ukazatele přitom musí vyhovovat podmínkám stanoveným sekundárním právem EU, konkrétně Protokolu (č. 12) o postupu při nadměrném schodku.

Z důvodu vnitřní diferenciací maastrichtských podmínek na fiskální a měnové je i právní zakotvení kritérií rozdílné a odráží se v systému norem evropského práva. Z hlediska primárního práva se právní úprava hospodářské politiky nachází nově po účinnosti Lisabonské smlouvy v hlavě VIII s názvem „*Hospodářská a měnová politika*“, kapitole 1 s názvem „*Hospodářská politika*“, konkrétně se jedná o článek 120 – 126 SFEU. Z příslušného ustanovení SFEU a Protokolu o postupu při nadměrném schodku lze vyvodit, že základními právními nástroji hospodářské konvergence mezi členskými zeměmi EU jsou:

- regulace rozpočtového deficitu
- regulace veřejného dluhu

4.3.1 Kritérium poměru rozpočtového schodku k HDP

Členské státy EU jsou dle dikce článku 126 SFEU povinny vyvarovat se zadlužování veřejných rozpočtů. Hned na úvod si autor dovolí citovat ustanovení článku 126 odst. 2 SFEU k problematice nadměrného schodku: „...*Komise zkoumá zejména dodržování rozpočtové kázně na základě těchto dvou kritérií: A) zda poměr plánovaného nebo skutečného schodku veřejných financí k hrubému domácímu produktu nepřekračuje referenční hodnotu, ledaže by: 1) buď poměr podstatně a nepřetržitě klesal a dosáhl úrovně, která se blíží referenční hodnotě nebo 2) by překročení referenční hodnoty bylo pouze výjimečné a dočasné a poměr zůstával blízko k referenční hodnotě; B) zda poměr veřejného dluhu k hrubému domácímu*

*produktu nepřekračuje referenční hodnotu, ledaže se poměr dostatečně snižuje a blíží se uspokojivým tempem k referenční hodnotě.*⁵⁸

Z citovaného ustanovení Smlouvy se vyvozují dva fiskální parametry, které Komise zkoumá a které jsou rozhodné pro případný vstup přistupujícího státu do eurozóny. K objasnění termínů používaného ve zmiňovaném článku nám slouží výkladová ustanovení článku 1 a 2 Protokolu o postupu při nadměrném schodku, který doplňuje Smlouvu.

Článek 1 protokolu blíže specifikuje pojem „referenční hodnota“. Dle dikce se referenční hodnotou pro kritérium A), tedy podmínku rozpočtového schodku, rozumí poměr 3 % plánovaného nebo skutečného schodku k HDP. Článek 2 blíže vysvětluje výrazy uváděné v SFEU v souvislosti s nadměrným schodkem, a to:

- pojem „veřejný“ znamená mající vztah k veřejné správě, tj. k ústřední vládě, regionálním a místním orgánům a také fondům sociálního zabezpečení kromě obchodních operací
- „schodkem“ se rozumí čisté výpůjčky
- „dluhem“ rozumíme celkový dluh všech jednotlivých odvětví veřejné správy v jeho hodnotě nesplacený na konci roku.⁵⁹

Správným výkladem tedy zjistíme, že kritérium uvedeným pod A), tedy podmínku rozpočtového schodku, se považuje za splněné, pokud rozpočtový deficit země usilující o vstup do eurozóny nepřevýší hodnotu 3 % jejího hrubého domácího produktu, přičemž existují dvě výjimky, kdy se stát kvalifikuje do HMU, i když referenční hodnotu striktně nedodrží. Jedná se o výjimku stále se snižujícího schodku, který se zároveň musí blížit hodnotě 3 %, přitom je důležité zdůraznit kumulativní potřebu splnění obou skutečností najednou. Druhou alternativní výjimku tvoří deficit veřejných financí, který překročí hodnotu 3 % k HDP z logiky věci jen krátkodobě a nepatrně. Největším problémem je výklad dosti neurčitých pojmů „podstatně“ a „dočasné“. O těchto výjimkách rozhoduje Rada na návrh Komise.⁶⁰

4.3.2 Kritérium poměru veřejného dluhu k HDP

I podmínka celkového veřejného dluhu členského státu v poměru k HDP v ekonomicky přijatelné výši je právně zakotvena ve výše citovaném ustanovení

---

⁵⁸ Článek 126 odst. 2 Smlouvy o fungování Evropské unie, ve znění pozdějších předpisů.

⁵⁹ Článek 2 Protokolu o postupu při nadměrném schodku.

⁶⁰ Článek 126 odst. 2 Smlouvy o fungování Evropské unie, ve znění pozdějších předpisů.

článku 126 odst. 2, konkrétně ji autor označil písmenem B). Dodatkový Protokol o postupu při nadměrném schodku opět blíže specifikuje pojem „referenční hodnota“, kterou se rozumí doporučená hodnota ve výši 60 % celkového veřejného dluhu k HDP. I kritérium míry celkové zadluženosti země usilující o vstup do HMU může být považováno za splněné v případě kumulativního splnění dvou podmínek. Zprvė vývoj poměru celkového dluhu k HDP musí vykazovat dostatečně klesající tendenci a zadruhé se výše dluhu v poměru k HDP musí blížit doporučené hodnotě, tj. 60%.⁶¹

V souhrnu tedy z dikce onoho ustanovení vyplývá povinnost všech zemí eurozóny vytvářet a udržovat zdravé veřejné rozpočty, které jsou podle mínění Evropské rady považovány za nástroj k zajištění cenové stability, udržitelného hospodářského růstu a vytváření množství pracovních příležitostí tvořících ekonomický základ stability celé měnové unie.

Stav veřejných financí v současné době neodpovídá maastrichtským podmínkám, nicméně záměry nynější vlády v oblasti fiskální politiky při očekávaném makroekonomickém vývoji by měly do roku 2013 vést k poklesu schodku státního rozpočtu pod úroveň konvergenčního kritéria, konkrétně na 2,9 % HDP.

4.3.3 Pakt stability a růstu

Členské státy EU se na popud Německa a Francie v červnu 1997 dohodly na dokumentu, který zakotvuje právní nástroje k zajištění soustavné konsolidace systému veřejných financí, tedy klíčového prostředku k provádění unijní konvergence. Tato dohoda, příznačně nazvaná Paktem stability a růstu (dále jen „Pakt“), má unijní význam, poněvadž se vztahuje nejen na členy eurozóny, jímž je primárně určena, ale v omezenějším rozsahu i na ostatní země EU. Mimo jiné i z tohoto důvodu Pakt rozděluje členské země na tzv. účastnické členské státy (země plně začleněné do HMU a používající euro) a neúčastnické členské státy (země EU mající svou vlastní měnu a měnovou politiku).⁶²

Z hlediska obsahu se Pakt skládá ze tří částí. Jde o 1) Rezoluci Evropské rady o Paktu stability a růstu a dvou nařizení Rady EU, konkrétně 2) Nařizení ES 1466/97 o posilování dohledu nad rozpočtovými pozicemi a o dohledu nad koordinací hospodářských politik mající preventivní funkci a 3) Nařizení ES 1467/97 o

⁶¹ Článek 126 odst. 2 Smlouvy o fungování Evropské unie, ve znění pozdějších předpisů.

⁶² TOMÁŠEK, Michal. *Evropské měnové právo*. Praha: C. H. Beck, 2004. s. 59 – 60.

urychlování a vyjasňování aplikace postupů při nadměrném rozpočtovém schodku mající sankční funkci.⁶³

V rámci Paktu se účastnické země zavázaly předkládat Komisi tzv. programy stability a neúčastnické země konvergenční program. Nejen sekundární, ale i primární právo se zmiňuje o této proceduře mnohostranného dohledu, konkrétně podle ustanovení článku 121 odst. 3 SFEU členské státy EU informují Komisi o důležitých opatřeních v oblasti své hospodářské politiky. Účelem informační povinnosti je koordinace národních fiskálních politik a konvergence hospodářské výkonnosti při zachování autonomní svobody členských zemí v této oblasti pravomocí a zároveň zabránění vzniku hospodářských překážek v rámci fungování společného jednotného evropského trhu.⁶⁴

Za vypracování konvergenčního programu odpovídá v České republice Ministerstvo financí ČR. Zprávu pak následně vyhodnotí Komise a předloží Radě. Programy stability i konvergenční programy reagují na aktuální hospodářský vývoj a plnění maastrichtských kritérií a podle čl. 3, resp. čl. 7 nařízení ES 1466/7 obsahují:

- střednědobé cíle veřejných rozpočtů, které vylučují možnost výraznějšího schodku, a předpokládaný vývoj míry všeobecného státního dluhu,
- předpokládaný ekonomický vývoj a parametry relevantní pro naplňování programu stability (výše veřejných výdajů, vývoj HDP, nezaměstnanosti a míry inflace),
- výčet a popis rozpočtových a jiných hospodářsko-politických opatření přijímaných nebo navrhovaných za účelem dosažení cílů programu a jejich účinek na rozpočet,
- analýzu vlivu změn hlavních ekonomických předpokladů na rozpočtovou situaci.⁶⁵

4.3.4 Intervenční úloha Rady EU a Komise

Článek 121 SFEU uděluje kontrolní pravomoci Radě EU a Komisi, zda členské země provádí své hospodářské politiky včetně rozpočtové disciplíny v souladu s návrhem hlavních směrů hospodářské politiky členských států i EU. Bude-li zjištěn rozpor mezi návrhem a skutečnou politikou, obrátí se Komise na dotyčný stát

---

⁶³ TOMÁŠEK, Michal. *Evropské měnové právo*. Praha: C. H. Beck, 2004. s. 59.

⁶⁴ Článek 121 odst. 3 Smlouvy o fungování Evropské unie, ve znění pozdějších předpisů.

⁶⁵ TOMÁŠEK, Michal. *Evropské měnové právo*. Praha: C. H. Beck, 2004. s. 60 – 61.

s varováním, příp. Rada z popudu Komise navrhne potřebná doporučení, která mohou být i zveřejněna. Tento postup profesor Tomášek zařazuje do kategorie právních nástrojů preventivních.⁶⁶

Nařízení ES 1467/97 pak vykládá ustanovení článku 126 SFEU, kterým se stanoví sankční postup v případě, kdy Komise zjistí existenci nadměrného schodku a dotyčný stát se přitom zavázal, že bude po vstupu do třetí etapy HMU dodržovat fiskální konvergenční kritéria. Pro neúčastnické země se pak sankcí stává dočasná ztráta možnosti vstoupit do měnové unie. Rada na návrh Komise zašle dotyčnému státu doporučení a kontroluje, zda se vyzvaná země jim řídí, příp. podniká jiné významné kroky k odstranění nadměrného schodku.⁶⁷ Pokud stát na výzvu patřičně nereaguje, uděluje Smlouva Radě sankční pravomoci, kterými jsou:

- právo vyžádat si dodatečné informace před vydáním státních obligací a jiných obdobných cenných papírů, které může zveřejnit a tím upozornit potenciální věřitele rozpočtově nedisciplinovaného státu na další zadlužování, s kterým je pak spojen růst podnikatelského rizika věřitelů,
- možnost vyzvat Evropskou investiční banku k přehodnocení své úvěrové politiky vůči dotyčnému státu,
- Rada může požádat danou zemi o uložení neúročného vkladu u EU,
- poslední možností je uložení sankce v podobě pokuty.⁶⁸

Pokuta se uděluje účastnickým státům, jejichž rozpočet přesahuje poměr 3 % k HDP a zároveň dotyčná země nepodnikne neprodleně žádné účinné kroky k odstranění nadměrného deficitu. Článek 2 nařízení ES 1467/97 ovšem pamatuje na výjimečné případy a události, které se vymykají možnostem států je ovlivnit, mezi něž patří různé živelné katastrofy nebo dramatický ekonomický pokles mající významný dopad na finanční situaci dotčené země. Pojmem „dramatický ekonomický pokles“ rozumíme snížení hodnoty HDP minimálně o 2 %. V případě poklesu od 0,75 % do 2 % může dotčený stát požádat Radu o prominutí pokuty.⁶⁹

---

⁶⁶ TOMÁŠEK, Michal. *Evropské měnové právo*. Praha: C. H. Beck, 2004. s. 61 – 62.

⁶⁷ TOMÁŠEK, Michal. *Evropské měnové právo*. Praha: C. H. Beck, 2004. s. 62 – 63.

⁶⁸ Článek 126 odst. 11 Smlouvy o fungování Evropské unie, ve znění pozdějších předpisů.

⁶⁹ TOMÁŠEK, Michal. *Evropské měnové právo*. Praha: C. H. Beck, 2004. s. 62.

4.4 Právní úprava měnové politiky

Jak již autor psal výše, měnová politika členů EU se diverzifikuje podle toho, zda členské státy přenesly své měnové pravomoci na nadnárodní orgán EU, kterým se stala v měnové oblasti Evropská centrální banka, a přijaly jednotnou měnu, nebo si doposud svou měnovou politiku a národní měnu ponechaly. Centrální banky zemí EU vně eurozóny vykonávají samostatnou politiku podle svých potřeb, jen se v rámci unie sdružují do Evropského systému centrálních bank za účelem porady, aby nevznikaly větší disproporce mezi unijní měnovou politikou a politikou těchto států.

Kromě Dánska a Velké Británie, které si při vzniku eura vyjednaly speciální výjimky v podobě zvláštních protokolů k maastrichtské smlouvě umožňující odmítnout přijetí společné měny a tím se měnově izolovat (tzv. princip „opting-out“), se všechny nové státy počínaje rozšířením EU v roce 1995 o Švédsko v přístupových smlouvách zavázaly usilovat o dosažení splnění maastrichtských kritérií a dříve či později své rozhodovací pravomoci v měnové oblasti přenést na EU, potažmo ECB.⁷⁰ Faktické donucení států, které by dlouhodobě odmítaly vstoupit do závěrečné etapy HMU, je ovšem problematické, jak mimo jiné dokazuje příklad Švédska, které si již 15 let od vstupu do EU zachovává švédskou korunu jako národní platidlo.⁷¹

4.4.1 Inflační kritérium

Inflační neboli také cenové kritérium je jedním z dalších maastrichtských kritérií, jehož splnění se považuje možná za nejdůležitější ze všech konvergenčních podmínek. Primární i sekundární právo upravuje kritérium míry inflace, konkrétně se jedná o čl. 140 odst. 1 SFEU, resp. čl. 1 Protokolu (č. 13) o kritériích konvergence.

Podle čl. 140 SFEU jednotlivé členské státy splní inflační kritérium, pokud dosáhnou „*vysokého stupně cenové stability patrného z míry inflace, která se blíží míře inflace nejvýše tří členských států, jež dosáhly v oblasti cenové stability nejlepších výsledků*“. Podmínka nízké míry inflace je pak dále rozvedena v již zmiňovaném ustanovení dodatkového protokolu, podle kterého „*kritérium cenové stability znamená, že členský stát vykazuje dlouhodobě udržitelnou cenovou stabilitu a průměrnou míru inflace měřenou v průběhu jednoho roku před provedeným šetřením, jež nepřekračuje o více než 1,5 procentního bodu míru*

⁷⁰ Podrobněji viz PEČINKOVÁ, Ivana. *Euro versus koruna: rizika a přínosy jednotné evropské měny pro ČR*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2008. s. 179.

⁷¹ TOMÁŠEK, Michal. *Evropské měnové právo*. Praha: C. H. Beck, 2004. s. 15 – 16.

*inflace nejvýše tří členských států, které v oblasti cenové stability dosáhly nejlepších výsledků. Inflace se měří pomocí indexu spotřebitelských cen na srovnatelném základě s přihlédnutím k rozdílnému vymezení pojmů v jednotlivých členských státech“.*⁷²

Třemi členskými státy se přitom rozumí tři země eurozóny s nejnižší mírou inflace, nikoli tři členské státy EU, jak by se mohlo na první pohled zdát. Pojem „průměrná“ míra inflace chápeme jako aritmetický průměr. Kdyby tedy tři země s nejnižší mírou inflace dosahovaly cenového růstu ve výši např. 1,2 %, 1,5 % a 2,0 %, tak průměrná míra by byla 1,6 % $(1,2+1,5+2/3)$ a inflační kritérium 3,1 % $(1,6 + 1,5)$.

Ačkoli inflační vývoj se zemím, potažmo jejich centrálním bankám, s tržním hospodářstvím ovlivňuje obtížně, Rada nahlíží na splnění kritéria míry inflace velice přísně a nekompromisně. Nízká cenová hladina totiž patří k základním předpokladům provádění úspěšné jednotné měnové politiky, proto EU neuděluje státům usilující o vstup do HMU žádné výjimky.⁷³

V současné době Česká republika inflační kritérium plní, včetně příznivého výhledu na období let 2011 – 2012.⁷⁴

4.4.2 Kritérium kurzové stability

Devizový neboli měnový kurz představuje cenu zahraniční měny na devizovém (neboli finančním) trhu. Směnný poměr mezi dvěma měnami lze vyjádřit jako cenu jedné měnové jednotky vyjádřené v měnové jednotce druhé. S měnami se pak obchoduje na měnovém trhu, kde se cena jednotlivých měn odvíjí od jejich nabídky a poptávky.⁷⁵ Z hlediska správného fungování měnové unie je důležité, aby nedocházelo k náhlým a výrazným výkyvům kurzové stability. Aby se do měnové unie nemohla kvalifikovat země s nestabilní měnou, zavedla EU maastrichtské kritérium kurzové stability.

Právní úprava kritéria se nachází opět v čl. 140 odst. 1 SFEU a především pak v čl. 3 Protokolu o kritériích konvergence. Pro splnění této podmínky musí země

---

⁷² Článek 140 Smlouvy o fungování Evropské unie, ve znění pozdějších předpisů.

⁷³ TOMÁŠEK, Michal. *Evropské měnové právo*. Praha: C. H. Beck, 2004. s. 79 – 80.

⁷⁴ *Vyhodnocení kritéria cenové stability* [online]. Zavedenieura.cz [cit. 19. ledna 2011]. Dostupné na <http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/cr_euro_kriter_cen_stabil.html>.

⁷⁵ *Měnový kurz* [online]. Wikipedia.cz [cit. 20. ledna 2011]. Dostupné na <http://cs.wikipedia.org/wiki/Měnový_kurz>.

*„alespoň po dobu posledních dvou let před šetřením dodržovat flukтуаční rozpětí stanovené mechanismem směnných kurzů Evropského měnového systému, aniž by byl směnný kurz vystaven silným tlakům. Zejména pak nesmí členský stát v tomto období z vlastního podnětu devalvovat dvoustranný střední kurz své měny vůči euru“.*⁷⁶

Z dikce ustanovení protokolu vyplývá pro přistupující zemi nutnost před definitivním začleněním do HMU účastnit se mechanismu směnných kurzů (ERM II) po dobu dvou let, kde se ověří, zda jeho měna vykazuje patřičnou stabilitu. I když se hovoří o dalším kritériu, které by mělo prokázat stabilitu měny, ve skutečnosti tato podmínka pozbývá smysl, neboť již od roku 1993 je povolené flukтуаční pásmo stanoveno velmi velkoryse, a to na hodnotu odchylky $\pm 15\%$.⁷⁷ Česká republika se doposud směnného mechanismu neúčastní a ani není známo, kdy tak učiní, neboť současná vláda Petra Nečase vstup ČR do ERM II během doby jejího mandátu vylučuje z důvodu celkové nepřipravenosti naší země přijmout společnou evropskou měnu.

Vyhodnocení plnění podmínky kurzové stability v současné době není možné, poněvadž ČR se nenachází v mechanismu směnných kurzů ERM II.

4.4.3 Úrokové kritérium

K dosažení vysokého stupně konvergence v oblasti výše dlouhodobých úroků je zapotřebí podle čl. 140 odst. 1 SFEU a čl. 4 příslušného dodatkového protokolu, aby *„v průběhu jednoho roku před šetřením průměrná dlouhodobá nominální úroková sazba členského státu nepřekračovala o více než 2 procentní body úrokovou sazbu nejvýše tří členských států, které dosáhly v oblasti cenové stability nejlepších výsledků. Úrokové sazby se zjišťují na základě dlouhodobých státních dluhopisů nebo srovnatelných cenných papírů, s přihlédnutím k rozdílnému vymezení pojmů v jednotlivých členských státech“.*⁷⁸

Jak autor psal již výše v souvislosti s výkladem podmínky nízké míry inflace, i tady se vykládá pojem „průměrná“ úroková sazba a tři „členské“ státy obdobně (míněno aritmetický průměr a tři státy eurozóny).

⁷⁶ Článek 140 odst. 1 Smlouvy o fungování Evropské unie, ve znění pozdějších předpisů.

⁷⁷ TOMÁŠEK, Michal. *Evropské měnové právo*. Praha: C. H. Beck, 2004. s. 79 – 80.

⁷⁸ Článek 4 Protokolu o kritériích konvergence.

V současnosti ČR splňuje úrokové kritérium a ani se neočekávají žádné komplikace.⁷⁹

4.5 Kritika

I přes vytvoření konsensu a ustálení podmínek se ovšem na počátku měnové unie objevovaly spory o způsob dosažení konvergence. Tyto dvě skupiny, zastánci jednoho a odpůrci druhého řešení, se přeli o to, zda dosáhnout vysokého stupně ekonomické sladění ještě před vznikem jednotné měny a tím se vyvarovat výrazným makroekonomickým rozdílům jednotlivých ekonomik a zabránit tak případným sporům vznikuvší až po zániku domácích měn, anebo zda se ubrat cestou sblížení národních ekonomik až po vytvoření úplné měnové integrace. Odpůrci prvního řešení tvrdili, že v případě plnění kritérií jako předpokladu vzniku měnové integrace se proces vzniku HMU v plném rozsahu zbrzdí a nebude vyhovovat požadavku na okamžitý hospodářský růst, který byl předpokládán v důsledku urychleného vytvoření unijního měnového prostředí. I když zastánci druhého řešení pokládali první postup za nadbytečný, byl nakonec zvolen a realizován opatrnější přístup, který platí pro současné i budoucí členy EU usilující o vstup do HMU.

Také otázka dlouhodobé udržitelnosti, závaznosti a vynutitelnosti podmínek vstupu do HMU bývá označována za neúplně vyřešenou, případně zda tato kritéria jsou jen dočasného charakteru. Primární právo sice vypočítává podmínky, za kterých se státy kvalifikují do HMU, ale neupravuje předpoklady pro udržení země v HMU, příp. možnost vyloučit člena za porušování jeho základních povinností. Jelikož vznik konvergenčních kritérií bez stanovení sankcí za jejich porušování by ztrácel smysl, byl v rámci HMU zakotven alespoň základní rámcový mechanismus k postihování hříšníků, kteří řádně neplní rozpočtové povinnosti vyplývající z členství v HMU, o kterém se již autor zmiňoval. I když SFEU rámcově stanoví sankční mechanismus, není jasno, zda současné sankce jsou dostatečné, nehledě na situace, kdy státy eurozóny se mohou dočasně „zbavit“ odpovědnosti za své dluhy v případě náhlých ekonomických poklesů, což můžeme pozorovat v současné době po vypuknutí celosvětové hospodářské krize. Musíme si tedy alespoň položit otázku, zda vůbec,

---

⁷⁹ *Vyhodnocení kritéria dlouhodobých úrokových sazeb* [online]. Zavedenieura.cz [cit. 29. ledna 2011]. Dostupné na <http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/cr_euro_kriter_urok_sazeb.html>.

na jak dlouho a v jakém rozsahu by měly země zápasící s ekonomickou recesí být zproštěni povinnosti dodržovat fiskální konvergenční kritéria.

Debaty ohledně smyslu a významu maastrichtských kritérií se neobjevovaly jen při vytváření konvergenčních limitů, nýbrž diskuse ohledně reálných dopadů na stabilitu HMU a s ní spojená kritika byla, je a vždy bude neodmyslitelnou součástí dohadů, zda tato téměř 20 let stará kritéria neměnit podle aktuálního vývoje nejen dlouhodobých ale i naléhavých potřeb EU. Po vypuknutí dluhové situace v souvislosti s hospodářskou krizí totiž sílí kritika, zda podmínky vstupu do HMU a udržení reálné konvergence všech zemí jsou nastaveny správně a dostatečně účinně.

V současné době za nejvíce opodstatněnou debatu v souvislosti s hospodářskou konvergencí autor považuje diskusi na téma reformace maastrichtských podmínek ve světle potřeb snižování veřejných dluhů. Autor si nemyslí, že existence taxativního výčtu obecných kritérií aplikující se na odlišné ekonomiky zemí eurozóny je dostačující ke stabilitě jednotné evropské měny. Z autorova pohledu by kritéria mohla být zachována, ale navíc by měl být vytvořen právní systém zajišťující individuálnější přístup EU k ekonomikám jednotlivých zemí a jejich potřebám.

5 Volba scénáře zavedení eura

Vstupem do EU na sebe ČR převzala závazek, že se v budoucnu povinně účastní třetího stadia HMU, součástí kterého je také nahrazení české koruny eurem. ČR tak patří mezi členy EU, na které se vztahuje výjimka podle čl. 140 SFEU. Jde o členské státy, které nesplňují kritéria podmiňující zavedení společné měny, a které se nemusí řídit pravidly fiskální a měnové politiky platných pro země měnové unie.⁸⁰

I když ČR patří mezi státy, na které se vztahuje výše zmiňovaná výjimka, povinnost převzít společnou měnu euro vyplývá explicitně přímo z primárního práva, konkrétně čl. 4 Aktu o podmínkách přistoupení ČR k EU: „*Každý nový členský stát se účastní Hospodářské a měnové unie ode dne přistoupení jako členský stát, na který se vztahuje výjimka, ve smyslu článku 122 Smlouvy o ES*“.⁸¹

Každá členská země si stanoví kromě termínu zavedení společné měny taktéž scénář přistoupení státu k měnové unii, jehož jednotlivé typy jsou zakotveny v sekundárním právu ES, konkrétně nařízení č. 974/98 o zavedení eura změněného nařízením č. 2596/2000 a č. 2169/2005. Existují tři různé scénáře, a to:

- scénář s využitím přechodného období (tzv. madridský scénář)
- jednorázový přechod na euro (tzv. „velký třesk“ neboli „Big Bang“)
- Phasing – Out („období postupného zrušení“)

U států přistupujících k měnové unii po roce 2002, kdy „staré“ země zavedly euro ve dvou krocích, a to ve formě bezhotovostní v roce 1999 a hotovostní v roce 2002, existuje v současné době odlišná situace. (V té době si totiž Velká Británie a Dánsko formou tzv. principu „opting-out“ prosadily trvalou výjimku v povinnosti zavést euro.) Přistoupením nových zemí do EU se ovšem tyto státy zavázaly přijmout právní řád v jeho komplexnosti, tedy jsou vázány normami a akty, které se staly součástí práva ES ještě před jejich vstupem.⁸² Nové země si totiž nemohou stanovit opt–out. Navíc tříleté přechodné období mezi zavedením bezhotovostního a hotovostního eura bylo neúměrně dlouhé.

---

⁸⁰ HELÍSEK, Mojmir a kol. *Euro v ČR z pohledu ekonomů*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. s. 19.

⁸¹ Článek 4 Aktu o podmínkách přistoupení ČR k EU.

⁸² TOMÁŠEK, Michal. *Evropské měnové právo*. Praha: C. H. Beck, 2004. s. 16.

5.1 Madridský scénář⁸³

Nejtypičtějším znakem madridského scénáře je dvoufázovost přechodu národní měny na euro. Tento scénář byl využit při samotném vzniku společné měny v roce 1999. V první fázi je euro vytvořeno v bezhotovostní podobě, kdy v tomto přechodném období si bankovky a mince národní měny zachovávají svou platnost, avšak bankovky a mince společné měny ještě neexistují. Toto přechodné období trvá maximálně 3 roky, vzhledem ke kritice zdlouhavého procesu při přechodu národních měn na euro v letech 1999-2002 by tato doba však měla být podstatně kratší.

Na rozdíl od hotovostního styku lze novou měnu v přechodném období používat v bezhotovostním styku, avšak na základě zásady dobrovolnosti žádný subjekt není nucen novou měnu užívat. Dlužné částky jsou na účet věřitele hrazeny jak v eurech, tak v národních měnách, částka je však připsána v měně, ve které je veden účet věřitele, případný přepočít se provádí na základě přepočítacích kurzů pevně stanovených před zavedením bezhotovostního období.

Částečnou nevýhodou je fakt, že tento scénář je časově delší než ostatní dva a tím i finančně náročnější a bankovní instituce musí vést účty paralelně v národních měnách i v euro. Výhodou je existence přechodného období, ve kterém se banky mohou s dostatečným předstihem předzásobit bankovkami a mincemi nové měny a také v tomto delším období má ECB dostatek času na ražbu mincí s národní stranou.

5.2 Big Bang scénář⁸⁴

Tento koncept nepočítá s žádným přechodným obdobím, neboť euro je zavedeno jak v hotovostní, tak v bezhotovostní formě v jeden časový okamžik. „Velký třesk“ ovšem není přímo zakotven v nařízení č. 974/98, ale lze ho z tohoto nařízení nepřímo dovodit, jelikož se zmiňuje o možnosti zavést hotovostní i bezhotovostní euro ke stejnému dni. Od vstupu členského státu do eurozóny mohou znít nové právní nástroje pouze na společnou měnu, dosavadní nástroje znějící na národní měny se přepočtou pomocí přepočítávacího kurzu.

---

⁸³ *Volba scénáře zavedení eura v České republice* [online]. Zavedenieura.cz, 25. října 2006 [cit. 21. června 2011]. Dostupné na <http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xbcr/euro/Scenar_zavedeni_eura_CR.pdf>.

⁸⁴ *Volba scénáře zavedení eura v České republice* [online]. Zavedenieura.cz, 25. října 2006 [cit. 23. června 2011]. Dostupné na <http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xbcr/euro/Scenar_zavedeni_eura_CR.pdf>.

Mezi výhody velkého třesku patří přehlednost pro všechny zúčastněné subjekty, ale největším kladem tohoto konceptu je jisté finanční náročnost, poněvadž Big Bang je nejlevnější variantou přechodu národních měn na euro, proto ho většina států včetně ČR preferuje a tímto způsobem bude společnou měnu zavádět.

5.3 Phasing-out (období postupného zrušení)⁸⁵

Phasing-out neboli období postupného zrušení je speciálním konceptem, který lze uplatnit pouze v kombinaci se scénářem velkého třesku. Tento postup lze také chápat jako kombinaci jednorázového přechodu s prvkem přechodného období, kdy vybrané právní nástroje lze používat v národní měně po určitou krátkou dobu po zavedení společné měny (max. 1 rok). Používání národní měny by ovšem mělo být nejen časově, ale i věcně omezeno (např. fakturace malých podnikatelů, živnostníků). Placení a účtování je však i v tomto přechodném období nutno provádět v eurech.

Kladem této koncepce je beze sporu možnost všech zainteresovaných subjektů se po určitou dobu postupně přizpůsobovat přechodu na euro. Naopak zápor je pak administrativní náročnost, protože by muselo dojít v rámci národní legislativy k zpřesnění průběhu scénáře, zejména stanovení, kterých právních nástrojů se týká přechodné období. Navíc u finančních institucí by došlo k prodloužení procesu přechodu národních měn na euro a tím pádem i k navýšení finančních nákladů s tím spojených.

5.4 ČR a její scénář⁸⁶

V České republice již bylo rozhodnuto o scénáři zavedení společné evropské měny, kterým bude v případě přijetí eura jednorázový přechod, zvaný též velký třesk. Velký třesk neboli big bang scénář znamená, že k jednomu datu se euro zavede jak v hotovostním, tak i bezhotovostním platebním styku. S tímto scénářem má již ČR

---

⁸⁵ *Volba scénáře zavedení eura v České republice* [online]. Zavedenieura.cz, 25. října 2006 [cit. 25. června 2011]. Dostupné na <http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xbcr/euro/Scenar_zavedeni_eura_CR.pdf>.

⁸⁶ *Harmonogram zavedení eura v České republice* [online]. Zavedenieura.cz [cit. 29. června 2011]. Dostupné na <http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/cr_euro_harmonogram_zavedeni.html>.

zkušenost, neboť k 1. 1. 1993 začaly v českém platebním styku kolovat české koruny oproti původním československým korunám. Celý proces přechodu lze rozdělit do pěti fází.

Předpřípravná fáze

Toto období začíná definitivním stanovením data pro zavedení společné měny vládou a končí rozhodnutím evropských institucí, že ČR splnila všechna kritéria pro zavedení eura. V předpřípravné fázi je jediným zákonným platidlem česká koruna a zároveň probíhají intenzivní technické přípravy na zavedení společné měny.

Přípravná fáze

Jedná se o období mezi zrušením výjimky na zavedení společné měny a začátkem následujícího roku, kdy je zahájena výměna českých korun za eura. Tato fáze potrvá cca půl roku. Budou-li splněny všechny stanovené podmínky, Rada EU následně určí oficiální přepočítací kurz. V přípravné fázi je jediným zákonným platidlem stále česká koruna, ale je již uzákoněno duální označování cen, tzn. ceny jsou uváděny jak v korunách, tak eurech s využitím stanoveného přepočítacího kurzu.

Období duální cirkulace

Fáze duální cirkulace bude trvat pouze dva kalendářní týdny. V průběhu tohoto období budou stahovány české koruny a naopak zaváděny eurové bankovky a mince. Při hotovostním placení se budou používat koruny i euro, obchodníci však budou povinni vracet svým zákazníkům pouze eura, ale bezhotovostní platby budou prováděny pouze v eurech. Stále bude probíhat duální označování cen.

Období do ukončení duálního označování

Tato fáze skončí na konci kalendářního roku, kdy bude ukončeno duální označování cen. V tomto období se bude používat již výhradně euro, a to při všech platbách, a ceny v obchodech budou ještě stále povinně označovány českými korunami i eurem. Koruny budou nadále směňovány na eura jen v bankách a pobočkách ČNB, a to po dobu minimálně půl roku.

Plně funkční euro

V poslední fázi budou všechna přechodná opatření zrušena a společná evropská měna se stane plnohodnotnou. Po úplném zavedení eura se původní koruny budou dát vyměnit jen v pobočkách České národní banky.

6 Příprava právního prostředí

Kromě výše zmíněných pěti ekonomických konvergenčních kritérií se hovoří o tzv. šestém kritériu jakožto kritériu právním, jímž je podmínka řádné legislativní připravenosti státu na vstup do měnové unie.

Proces změny velké části právního řádu je natolik komplikovaný a závažný, že bude vyžadovat spoustu finančních i lidských zdrojů. Kromě přijetí speciálních právních předpisů bude potřeba změnit velkou část již existujících právních předpisů, ve kterých jsou uváděny korunové položky nebo které se odvolávají na jiné veličiny bezprostředně související s existencí české koruny, která jako měna zanikne. Chce-li tedy ČR zvládnout celý proces začlenění do eurozóny bez větších obtíží, bude důležitá kvalitní příprava právního prostředí na zavedení eura. Z tohoto důvodu autor diplomové práce věnuje kapitole o legislativní připravenosti ČR k přijetí eura patřičnou pozornost.⁸⁷

Kvalitní příprava právního prostředí je natolik důležitá na základě třech základních důvodů. Za prvé, datum přijetí společné měny bude pevně stanoveno v konečném rozhodnutí orgánů EU a nebude ho možné jakkoli měnit. Proto všechny plánované legislativní změny by měly proběhnout ve stanovených termínech podle předem schváleného harmonogramu, aby nedošlo ke zpoždění dílčí změny a tím by ke dni zavedení eura byl znemožněn hladký průběh vstupu ČR do eurozóny z hlediska právního rámce. Za druhé, čas na promítnutí přepočítacího kurzu mezi eurem a českou korunou do právního řádu je velmi krátký. Podle dosavadních procedur bude informace ohledně přepočítacího koeficientu známa necelého půl roku před zavedením eura. A za třetí si je nutné uvědomit, že zavedením společné měny bude dotčena spousta právních norem.⁸⁸

V souvislosti se změnou právních předpisů je důležité zmínit vedle novel již existujících právních norem potřebu přijetí dvou dalších zákonů. Prvním zákonem bude přijetí Obecného zákona o zavedení eura v ČR (dále jen „Obecný zákon“), který bude upravovat základní právní aspekty přechodu na euro (např. povinnost duálního

---

⁸⁷ *Příprava právního prostředí na zavedení eura v České republice* [online]. Zavedenieura.cz [cit. 9. července 2011]. Dostupné na <http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xbcr/euro/Priprava_pravniho_prostredi_na_zavedeni_eura_pdf.pdf>.

⁸⁸ *Příprava právního prostředí na zavedení eura v České republice* [online]. Zavedenieura.cz [cit. 9. července 2011]. Dostupné na <http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xbcr/euro/Priprava_pravniho_prostredi_na_zavedeni_eura_pdf.pdf>.

označování cen, postup při výměně oběživa atd.), tím druhým pak nový zákon o České národní bance, kterým bude dokončena implementace požadavků práva EU na centrální banku, poněvadž ČNB se po vstupu do eurozóny stane součástí evropského systému centrálních bank.⁸⁹

Při přípravě zákona o ČNB vyvstala také otázka, jestli se vstupem do eurozóny není nutná změna samotné Ústavy ČR. Národní koordinační skupina však přijala závěr, že ústavní změna nebude nutná.⁹⁰

6.1 Legislativní strategie změny právního řádu

Hned v úvodu kapitoly by autor rád podotkl, že je nutné rozlišovat dva podobné termíny, a to strategii přijetí eura od legislativní strategie. Na rozdíl od strategie přijetí eura, která stanoví obecně postup při přechodu národní měny na euro, legislativní strategie pak konkretizuje postup při změně právních předpisů.

Česká republika, konkrétně vláda ČR, musí rozhodnout o způsobu adaptace právního prostředí. V současné době existují dvě koncepce způsobu přizpůsobení peněžních údajů uvedených v právních předpisech zavedení společné měny.

První koncepci lze označit jako metodu jednorázové změny právního řádu, kterou zvolily všechny nové státy eurozóny (Slovinsko, Kypr, Malta a Slovensko). Ta vychází z faktu, že k datu zavedení eura jako nové měny jsou provedeny přímé novely veškerých právních norem dotčených jeho přijetím. Tímto způsobem je dosaženo stavu, ve kterém všechny právní normy obsahují částky pouze v euru.

Druhou koncepci pak nazýváme jako metodu postupné změny právního řádu, u které ústřední orgány státní správy a ČNB sami rozhodují, které právní normy ve své působnosti považují za nezbytné novelizovat ke dni zavedení nové měny. Ostatní právní předpisy se mění až při příležitosti první novelizace dotčené právní normy.

---

⁸⁹ *Příprava právního prostředí na zavedení eura v České republice* [online]. Zavedenieura.cz [cit. 11. července 2011]. Dostupné na <http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xbcr/euro/Priprava_pravniho_prostredi_na_zavedeni_eura_pdf.pdf>.

⁹⁰ *Příprava právního prostředí na zavedení eura v České republice* [online]. Zavedenieura.cz [cit. 11. července 2011]. Dostupné na <http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xbcr/euro/Priprava_pravniho_prostredi_na_zavedeni_eura_pdf.pdf>.

6.1.1 Metoda jednorázové změny⁹¹

Z hlediska právní jistoty má metoda jednorázové změny výhodu v tom ohledu, že jsou všechny korunové částky nahrazeny částkami v euru, tudíž odpadá riziko chyb při přepočítávání peněžních částek neupravených na novou měnu samotnými občany nebo podnikatelskými subjekty. Tímto se také snižuje možnost vzniku právních sporů a odpovědnosti státu za škodu způsobenou nesprávným úředním postupem z důvodu nesprávného přepočtu státními úřady. Naopak se zvyšuje riziko chyb v právním řádu v důsledku faktu, že během relativně krátkého časového úseku se nahradí všechny korunové částky eurovými. Právní zakotvení těchto chyb pak zvyšuje i množství právních sporů za škodu způsobenou nesprávným úředním postupem.

Zavedením nové měny je změněn velký počet právních norem, s čímž souvisí hledisko administrativní náročnosti. U metody jednorázové změny existují pochybnosti o proveditelnosti vzhledem k rozsahu řádově stovek legislativních změn, i když napjaté časové lhůty se týkají pouze rutinní operace vkládání eurových částek, jelikož v ustanoveních, ve kterých má být uvedena eurová částka, jsou ponechána prázdná políčka k doplnění konkrétními eurovými částkami po stanovení přepočítacího kurzu.

V případě nutných změn právních předpisů a novelizace zastaralých peněžních částek mohou vznikat novely, které reagují na potřebu novelizace i v jiných oblastech nesouvisející se zavedením eura. Z hlediska nesouvisejících změn je tedy nutné zdůraznit, že novelizace právních norem nesmí směřovat k celkové revizi, aby se celý legislativní proces nezkomplikoval, ale zaměřit se čistě na novelizaci norem související s přechodem na novou měnu.

Novelizace provádějí různé subjekty, proto vzniká otázka jednotnosti přístupu ke změnám právního řádu. V případě metody jednorázové změny tento problém odpadá, jelikož přeměna právního řádu probíhá najednou ještě před dnem zavedení nové měny přímými novelami všech potřebných ustanovení.

Za prováděné změny právních předpisů musí být zodpovědný určitý subjekt, který koordinuje celý legislativní proces (hledisko odpovědnosti a koordinace).

---

⁹¹ *Příprava právního prostředí na zavedení eura v České republice* [online]. Zavedenieura.cz [cit. 12. července 2011]. Dostupné na <http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xbcr/euro/Priprava_pravniho_prostredi_na_zavedeni_eura_pdf.pdf>.

Takové velké množství novelizovaných právních norem totiž s sebou přináší značné nároky na organizační zvládnutí celého procesu. Vláda tedy musí pověřit svého člena, který bude dohlížet na plnění stanovených termínů harmonogramu legislativních prací. Tento pověřený člen vlády musí také vytvořit návrh tzv. Změnového zákona, který bude představovat souhrnný soubor všech přímo novelizovaných zákonů. V případě jednorázové metody musí ústřední státní orgány povinně zařadit do Změnového zákona všechny novely právních předpisů v jejich gesci, které souvisí se zavedením nové měny.

Z hlediska právního metoda jednorázové změny využívá zásadu přímé použitelnosti nařízení ES⁹² pouze výjimečně, a to pro případy opomenutých právních předpisů, nově vzniknutých zákonů, které nebudou zahrnuty do Změnového zákona a právních norem, jejichž přímá novelizace by byla zjevně neúčelná.

6.1.2 Metoda postupné změny⁹³

Metoda postupné změny je na rozdíl od předchozí metody vystavena rizikům vzniku právních sporů, neboť po zavedení eura se v části právního řádu stále nachází korunové částky, které si adresáti právních norem musí individuálně přepočítávat, i když přepočet částek z korun na novou měnu není při obecně známém přepočítávacím kurzu nikterak obtížná početní operace.

Co se týče administrativní činnosti, ta je rozčleněna do delšího časového úseku, jelikož se k datu zavedení eura novelizuje jen menší část právních předpisů.

Z hlediska nesouvisejících změn bývá metoda postupné změny označována za relativně pružnější pro případné řešení problému zastaralých částek, jelikož vyžaduje jen jeden legislativní úkon, a to aktualizaci zastaralých eurových částek v rámci novelizace právní normy po zavedení nové měny, protože přeměna zastaralých korunových částek na zastaralé eurové částky je provedena automaticky s využitím zásady přímé použitelnosti nařízení ES.

Z hlediska jednotnosti přístupu subjektů, které přeměnu právního řádu provádějí, lze u této metody nacházet záporny, jelikož jednotlivá ministerstva a jiné

---

⁹² Přímá použitelnost je specifická vlastnost komunitárního práva, která znamená, že k aplikaci norem práva EU ze strany členských zemí není nutná a ani přípustná jakákoli jejich recepce vnitrostátním zákonodárstvím, tj. k aplikaci dochází bez prostřednictví národního recepčního aktu.

⁹³ *Příprava právního prostředí na zavedení eura v České republice* [online]. Zavedenieura.cz [cit. 15. července 2011]. Dostupné na <http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xbcr/euro/Priprava_pravniho_prostredi_na_zavedeni_eura_pdf.pdf>.

ústřední orgány novelizují některé zákony ke dni zavedení eura, jiné zase až po zavedení společné měny. Proto jsou u metody postupné změny kladeny navíc větší požadavky na správnou koordinaci těchto novel a tudíž odpovědnost zvoleného člena vlády. Na rozdíl od metody jednorázové změny rozhodují jednotlivé rezorty o tom, které zákony se stanou součástí Změnového zákona a které se novelizují až po zavedení eura.

Metoda pojímá přímou použitelnost nařízení ES jako svou součást. Její uplatnění lze očekávat u velkého počtu právních norem, u nichž bude rozhodnuto posečkat s novelizací peněžních částek do období po zavedení nové měny.

6.2 Potřeba nutných legislativních změn

Cílem zákonodárců v souvislosti se zavedením nové měny je zavedení eura jako zákonného platidla na území České republiky a za tím účelem musí přijmout ucelený systém obecně závazných právních norem v určitých oblastech českého právního řádu. Tento systém bude tvořen jednak úplně novými právními předpisy a jednak se stávající právní normy musí novelizovat tak, aby vyhovovaly požadavkům a potřebám práva EU. Jednou ze základních zásad, kterou je nutno v rámci opatření směřujících k přijetí nové měny zajistit, bude zachování všech práv a závazků v tom stavu, v jakém byly založeny před datem nahrazení české koruny eurem, a to v souladu se zásadou trvání právních nástrojů stanovenou právem EU.

6.2.1 Legislativní rámec pro zavedení eura

Měnová unie patří do výlučné pravomoci EU, která stanoví její právní rámec, který je v primární oblasti zakotven v článcích 127 – 144 Smlouvy o fungování EU a Protokolu o Statutu Evropského systému centrálních bank a Evropské centrální banky. Pro ČR je významný také článek 4 Aktu o podmínkách přistoupení k EU.⁹⁴ Česká republika se podpisem Smlouvy o přistoupení k EU a onoho čtvrtého článku zavázala přijmout společnou evropskou měnu, přičemž ČR získala od EU dočasnou výjimku ve smyslu článku 140 odst. 2 SFEU na zavedení nové měny, z čehož ovšem vyplývá závazek v budoucnu euro přijmout. O zrušení výjimky rozhoduje na návrh

---

⁹⁴ Akt o podmínkách k přistoupení k EU je nedílnou součástí Smlouvy o přistoupení k EU.

Komise Rada po konzultaci s Evropským parlamentem a po projednání v Evropské radě.⁹⁵

Právní rámec zavedení eura v sekundární oblasti evropské legislativy v současné době upravují tři stěžejní nařízení Rady EU, která byla přijata v letech 1997 a 1998 v souvislosti se zavedením eura a následně také novelizována při rozšíření měnové unie o Řecko v roce 2001:

- Nařízení Rady č. 1103/97 ze dne 17. června 1997 o některých ustanoveních týkajících se zavedení eura, ve znění nařízení 2595/2000,
- Nařízení Rady č. 974/98 ze dne 3. května o zavedení eura, ve znění nařízení 2596/2000,
- Nařízení Rady č. 2866/98 ze dne 31. prosince 1998 o přepočítacích koeficientech mezi eurem a měnami členských států přijímajících euro.⁹⁶

První nařízení upravuje soukromoprávní aspekty zavedení nové měny, především princip právní kontinuity již uzavřených smluv, dále stanoví pravidla pro použití přepočítacích kurzů mezi eurem a národními měnami a pravidla pro zaokrouhlování. Druhé nařízení upravuje zavedení eura, poslední novelizací se navíc přesunul seznam zemí, které zavedly euro, do přílohy, tudíž v budoucnu odpadá nutnost zasahovat do vlastního textu nařízení při změně počtu členů eurozóny. Poslední nařízení upravuje přepočítací koeficienty mezi původními národními měnami a eurem.⁹⁷

Tato nařízení se po vstupu ČR do měnové unie stanou přímo závazná a přímo použitelná podle zásady komunitárního práva, které stanoví pro nařízení přímý účinek (direct effect) a přímou použitelnost (direct applicability), takže obsah patřičného nařízení dopadá přímo na práva a povinnosti jeho adresátů. Nutno ale podotknout, že uvedená nařízení upravují pouze rámcové aspekty legislativního procesu zavedení nové měny. Národní legislativa tedy bude upravovat konkrétní technické a organizační aspekty a taktéž samotné rozhodnutí, zda a kdy vstoupit do eurozóny, je v kompetenci vlády ČR, čili jde o čistě politické rozhodnutí.

---

⁹⁵ Článek 140 odst. 2 Smlouvy o fungování Evropské unie, ve znění pozdějších předpisů.

⁹⁶ *Národní plán zavedení eura v České republice: Část II – Konkretizace úkolů v jednotlivých sektorech* [online]. Zavedenieura.cz, 11. dubna 2007 [cit. 19. července 2011]. Dostupné na <http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xbcr/euro/Narodni_plan_cast_II_verze_10-FV_pdf2.pdf>.

⁹⁷ *Národní plán zavedení eura v České republice: Část II – Konkretizace úkolů v jednotlivých sektorech* [online]. Zavedenieura.cz, 11. dubna 2007 [cit. 19. července 2011]. Dostupné na <http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xbcr/euro/Narodni_plan_cast_II_verze_10-FV_pdf2.pdf>.

Článek 131 SFEU stanoví, že „každý členský stát zajistí, aby jeho vnitrostátní předpisy, včetně statutu jeho národní centrální banky, byly slučitelné se Smlouvami a se statutem ESCB a ECB.“⁹⁸ Tedy čeští zákonodárci musí zajistit ještě před zavedením eura slučitelnost národní legislativy s právem EU. Tato slučitelnost by měla být zabezpečena v rámci právní úpravy zákona o ČNB, který zajistí plnou integraci ČNB do ESCB a převede příslušné kompetence na ECB.

Legislativní změny by měly být přijímány s určitým předstihem, aby bylo možno promítnout úpravy odpovídajícím způsobem. Příprava těchto změn by měla být dokončena nejpozději dva roky před dnem zavedení nové měny, přitom všechny novelizované zákony by měly vstoupit v platnost alespoň jeden rok před dnem zavedení eura.⁹⁹

Kromě nejrůznějších změn právních norem musí být novelizován především zákon o České národní bance, přičemž jednotlivé novely budou připravovat příslušná ministerstva, která budou vycházet jednak z obsahu návrhu Obecného zákona a také z metodiky a doporučení vytvořených Národní koordinační skupinou.¹⁰⁰

6.2.2 Příprava Obecného zákona o zavedení eura¹⁰¹

V obecné rovině a jako hlavní zákon v souvislosti se zavedením společné evropské měny bude proces přijímání nové měny upravovat zákon nazvaný Obecný zákon o zavedení eura. Cílem tohoto zákona je vytvoření základních právních předpokladů pro zavedení eura v České republice.

Obecný zákon by měl zajistit úspěšný a hladký přechod z české koruny na euro a bude také základním zákonem, z kterého budou vycházet novely dalších právních norem nezbytné pro zavedení nové měny. Z pohledu práva EU ovšem není rozsáhlá novelizace českého právního řádu nutná, poněvadž se použijí přímo aplikovatelná

---

⁹⁸ Článek 131 Smlouvy o fungování Evropské unie, ve znění pozdějších předpisů.

⁹⁹ *Národní plán zavedení eura v České republice: Část II – Konkretizace úkolů v jednotlivých sektorech* [online]. Zavedenieura.cz, 11. dubna 2007 [cit. 20. července 2011]. Dostupné na <http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xbcr/euro/Narodni_plan_cast_II_verze_10-FV_pdf2.pdf>.

¹⁰⁰ *Národní plán zavedení eura v České republice: Část II – Konkretizace úkolů v jednotlivých sektorech* [online]. Zavedenieura.cz, 11. dubna 2007 [cit. 20. července 2011]. Dostupné na <http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xbcr/euro/Narodni_plan_cast_II_verze_10-FV_pdf2.pdf>.

¹⁰¹ *Národní plán zavedení eura v České republice: Část II – Konkretizace úkolů v jednotlivých sektorech* [online]. Zavedenieura.cz, 11. dubna 2007 [cit. 21. července 2011]. Dostupné na <http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xbcr/euro/Narodni_plan_cast_II_verze_10-FV_pdf2.pdf>.

nařízení EU, podle kterých budou odkazy na českou měnu chápány jako odkazy na euro podle příslušných přepočítacích kurzů.¹⁰²

Kromě přípravy Obecného zákona se také musí sestavit tzv. Změnový zákon, který může být součástí Obecného zákona nebo může být předložen samostatně. V ČR je nyní předpokládána druhá varianta, která počítá s přijetím dvou zákonů odděleně. Po obsahové stránce bude Změnový zákon novelizovat jednotlivé právní normy obsahující odkazy na českou měnu. Nutno však podotknout, že oba zákony musí být v souladu.

Z hlediska legislativní techniky existuje několik způsobů, jak legislativně zabezpečit patřičnou změnu odkazů na českou korunu na odkazy na euro. Tato možnost byla zvolena především z důvodu právní jistoty obyvatel, kteří po zavedení nové měny uvidí odkaz na euro a vyhnou se tak přepočítávání. Dalším důvodem tohoto postupu je nemožnost tzv. nepřímé novelizace zákona, kdy Obecný zákon nemůže (podle zásady „lex posterior derogat legi priori“) jakožto pozdější právní norma zavedením eura měnit právní normu dřívější, protože je v současné době povolena pouze tzv. přímá novela, která provádí novelizaci vždy stejnou normou.

Po obsahové stránce bude Obecný zákon obsahovat ustanovení, která se musí vypořádat se základní problematikou a potížemi vyplývajícími ze zavedení nové měny a eurobankovek a euromincí jakožto nových zákonných platidel v ČR. Obsahem dále bude především odkaz na přepočítávací kurz a odkaz na způsob přepočtu z české koruny na eura. Tento přepočítávací koeficient stanoví Rada EU ve svém novelizovaném nařízení č. 2866/1998/ES. Veškeré korunové hodnoty se budou přepočítávat pouze podle tohoto kurzu a jiné koeficienty budou vyloučeny. Přepočítací kurz bude stanoven na šest platných číslic a bude ekvivalentem jednoho eura v českých korunách. Ode dne zavedení nové měny bude nutné považovat odkazy v právních předpisech, soudních rozhodnutích, správních aktech, právních úkonech a jiných nástrojích majících právní účinky na české koruny za odkazy na euro přepočítané podle již stanoveného přepočítacího kurzu.

Co se týče základních principů Obecného zákona, je třeba podotknout, že se nebudou lišit od principů stanovených právem EU. Základním principem bude princip kontinuity právních závazků. Tento princip se odráží od základního právního principu,

---

¹⁰² *Obecný zákon o zavedení eura v České republice - základní principy* [online]. Zavedenieura.cz [cit. 19. července 2010]. Dostupné na <http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xbcr/euro/Obecnny_zakon_o_zavedeni_eura_v_CR_zakladni_principy__pdf.pdf>.

tj. principu právní jistoty, neboť na základě jeho se zavedením eura nemění obsah závazků a neopravňuje žádnou ze stran právního vztahu založeného za trvání národní měny k jakýmkoli jednostranným změnám či ukončení vztahu. Dalším principem bude princip nepoškození občana a princip neutrality, na základě kterých by zavedení nové měny mělo mít neutrální dopady na všechny subjekty a nemělo by poškodit občany. Proto se daně a poplatky, které občané musí odvádět do státní kasy, budou po přepočtení zarovnávat směrem dolů a naopak vratky daní se občanům vrátí zarovnané směrem nahoru. Samotné zaokrouhlování se přitom bude provádět na dvě desetinná místa, tj. na nejbližší cent. U některých vybraných komodit (např. elektřina, zemní plyn, pohonné hmoty apod.) se ovšem bude zaokrouhlovat na tři až čtyři desetinná místa.

Obecný zákon by měl také upravovat podmínky tzv. duální cirkulace, což je období, kdy budou v oběhu bankovky a mince jak v českých korunách, tak eurech, a mělo by trvat dva kalendářní týdny, během kterých určité subjekty budou přijímat české koruny i eura, ale vydávat pouze eurobankovky a euromince. Dále by měl tento zákon upravovat pravidla duálního označování cen, kdy se v tomto období budou ceny v obchodech, částky na výplatních páskách a zůstatky na bankovních účtech uvádět současně v českých korunách i eurech. Toto období bude trvat půl roku před datem zavedení eura.

Další ustanovení tohoto zákona budou upravovat např. pravidla pro konverzi peněžních prostředků na bankovních účtech, pravidla pro výměnu oběživa, pravidla pro přeměnu jmenovité hodnoty cenných papírů a další. Poslední věcí, kterou je nutno uvést, je doba platnosti tohoto zákona, který by měl být platný 18 – 24 měsíců před dnem zavedení eura a účinným se stane ke dni zavedení nové měny.

6.2.3 Nový zákon o ČNB¹⁰³

Hned na začátku by autor rád zdůraznil, že Obecný zákon bude mít z časového hlediska v procesu přechodu na novou měnu funkci relativně krátkodobou nebo přechodnou, zatímco zákon o ČNB bude plnit úlohu měnového zákona dlouhodobě.

Na rozdíl od novelizace celého spektra nejrůznějších právních předpisů bude proces zavedení eura vyžadovat přijetí zcela nového zákona o České národní bance,

---

¹⁰³ *Národní plán zavedení eura v České republice: Část II – Konkretizace úkolů v jednotlivých sektorech* [online]. Zavedenieura.cz, 11. dubna 2007 [cit. 24. července 2011]. Dostupné na <http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xbcr/euro/Narodni_plan_cast_II_verze_10-FV_pdf2.pdf>.

který nahradí současný zákon č. 6/1993 Sb. Na základě tohoto zákona se přenesou některé důležité rozhodovací pravomoci v měnové oblasti na Radu guvernérů Evropské centrální banky. Měnová politika ČR bude tedy postoupena na nadnárodní orgán, který ji bude provádět s ohledem na cenovou stabilitu v zemích, které zavedly euro jako svou měnu.

Zákon bude muset být koncipován tak, aby respektoval skutečnost, že výhradním emitentem eurobankovek a euromincí bude ECB. ČNB se bude podílet pouze na vedlejších činnostech jako sjednávání tisku bankovek, organizování dodávek bankovek od výrobců, kontrolování jejich kvality v zájmu zajištění plynulého a hospodárného peněžního oběhu, dohlížení na ochranu a bezpečnost do oběhu nevydaných bankovek a na úschovu a ničení tiskových desek, dalších tiskových pomůcek a neplatných a vyřazených bankovek a v neposlední řadě na uvádění eurobankovek do oběhu a stahování korunových bankovek z oběhu na území ČR.

Primární právo EU dále umožňuje zemím eurozóny vydávat euromince za předpokladu respektování platného práva EU. Nový zákon o ČNB tedy stanoví, že ČNB bude nadále sjednávat ražbu mincí, organizovat jejich dodávku od výrobců, kontrolovat jejich kvalitu, dohlížet na ochranu a bezpečnost do oběhu nevydaných mincí a na úschovu a ničení razidel a neplatných a vyřazených mincí.

V zákoně bude dále uvedeno ustanovení s tímto obsahem: *„Měnou České republiky je euro. Zkratka názvu eura je EUR a symbolem eura je „€“ podle sdělení Komise COM (97) 418 z 23. července 1997 o užívání symbolu eura (€). Peněžní jednotkou je jedno euro, které se dělí na sto centů podle nařízení Rady (ES) č. 974/98 o zavedení eura.“*

6.2.4 Novely ostatních zákonů

Kromě přijetí dvou výše zmiňovaných zákonů se ovšem bude muset novelizovat celá řada dalších právních předpisů, a to zejména těch norem, kde se vyskytuje přímo měna „Kč“, „CZK“, slova „koruna“, případně „česká koruna“. Půjde zejména o předpisy upravující nejrůznější sankce a také právní normy obsahující pravidla pro zaokrouhlování korun (např. daňové předpisy). Další potřeba novelizace bude souviset s předpisy, ve kterých jsou různé vzorce a výpočty a také normy, ve kterých bude nutné stanovit zaokrouhlování v eurech (např. nájemné a úvěry na bydlení).

Kromě tohoto výčtu nesmíme ovšem zapomenout na jakýkoliv předpis, jehož text by byl v rozporu s faktem, že euro se stane zákonným platidlem v ČR.¹⁰⁴

Potřebná změna právních textů může být provedena dvěma způsoby:

- přímou novelizací patřičného textu, kdy se tedy ustanovení s korunovými částkami přemění na ustanovení s částkami v měně euro, anebo
- využít zásady komunitárního práva o přímé použitelnosti nařízení ES, kdy by k datu zavedení nové měny zůstala v některých právních předpisech ustanovení s korunovými částkami, ale k datu zavedení eura by se na tyto částky nadále pohlíželo jako na částky v měně euro, a to pomocí pevného přepočítacího kurzu.¹⁰⁵

---

¹⁰⁴ *Národní plán zavedení eura v České republice: Část II – Konkretizace úkolů v jednotlivých sektorech* [online]. Zavedenieura.cz, 11. dubna 2007 [cit. 26. července 2011]. Dostupné na <http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xbcr/euro/Narodni_plan_cast_I_verze_10-FV_pdf.pdf>.

¹⁰⁵ *Příprava právního prostředí na zavedení eura v České republice* [online]. Zavedenieura.cz [cit. 26. července 2011]. Dostupné na <http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xbcr/euro/Priprava_pravniho_prostredi_na_zavedeni_eura_pdf.pdf>.

7 Závěr

V této diplomové práci se autor zabývá právními podmínkami přijetí společné evropské měny v České republice, kterými se rozumí splnění tzv. maastrichtských konvergenčních kritérií, které mají ekonomickou povahu a je jich celkem pět. K těmto pěti podmínkám se ovšem řadí ještě i šesté kritérium, jež má povahu právní a rozumí se jimi soulad českého právního řádu s evropskými požadavky na národní legislativu přistoupivších zemí do eurozóny.

Celá práce je rozdělena do sedmi kapitol a klade si za cíl objasnit právní a ekonomické aspekty vstupu kteréhokoli unijního člena do eurozóny, jakož i podmínky vstupu konkrétního státu – České republiky.

Hlavním důvodem, proč se autor zabýval vývojem evropské měnové integrace a zařadil tuto kapitolu hned na úvod, je pochopení základní myšlenky sjednocující se Evropy a faktu, že eventuálním vstupem ČR do eurozóny bychom vstoupili do integračního uskupení, které nevzniklo během pár měsíců či let, ale šlo o dlouhodobý proces trvající několik desetiletí s mnoha úskalími. Proto by si čtenář této diplomové práce měl uvědomit, jak složité bylo vytvořit systém, na základě kterého bychom v případě vstupu ČR do eurozóny mohli používat jednu z celosvětově nejpoužívanějších měn světa.

Autorovi však nešlo o hlubší analýzu historických mezníků měnového vývoje, ale o vytvoření čtenářovy představy časové osy základních událostí znamenající důležité kroky ke vzniku společné evropské měny eura a měnové unie v současné podobě. Autorovou snahou bylo také zjednodušení výkladu komplikovaného vývoje plného odborných výrazů a ekonomických institutů, kterým laik bez patřičného zájmu, ba dokonce vzdělání, neporozumí. Z důvodu zjednodušeného výkladu by si po přečtení kapitoly věnující se vývoji měnové integrace měl čtenář, i doposud neznalý základních informací o Evropské unii, uvědomit základní historické reálie nejen měnového vývoje, ale také například význam smluv zakládající EU tvořící primární právo.

Dále se pak autor věnoval právnímu rozboru primárního i sekundárního práva EU, na základě kterého zjistil, že politika EU se dělí na politiku měnovou a hospodářskou, přičemž jednotnou měnovou politiku provádí v rámci eurozóny, tj. zemí platící eurem, Evropská centrální banka, kdežto hospodářská politika je

částečně věcí společnou a částečně jednotlivých států, které určité záležitosti pouze koordinují. Okruhy společných politik stanoví Smlouva o EU.

Na vstup do eurozóny můžeme také nahlížet z pohledu přínosů a nákladů. Mezi základní přínosy patří omezení kurzového rizika, snížení transakčních nákladů, vyšší transparentnost cen a levnější půjčování finančního kapitálu. Nesmíme ovšem opomenout také větší příliv zahraničních investic a zvýšení zahraničního obchodu. Na druhou stranu ale musíme počítat s faktem, že Česká republika ztratí možnost samostatně ovlivňovat měnovou politiku, dále s jednorázovými finančními náklady administrativního a technického charakteru v souvislosti s přechodem na novou měnu a v poslední řadě ztratíme výhodu pramenící z neustále rostoucího tempa české koruny k zahraničním měnám a tím zlevňování zahraničních služeb a zboží. Novodobým strašákem jsou ovšem hrozby krachu některých evropských zemí platících eurem a sanace jejich státních rozpočtů.

Dále se diplomová práce zabývá jednou ze stěžejních částí, a to konvergenčními nebo také maastrichtskými kritérií. Autor vysvětlil pojem ekonomická konvergence, kterým rozumíme proces dosahování makroekonomických výsledků, které jsou přibližné ve všech zemích, uspokojivé z hlediska základních ekonomických parametrů a udržitelné po určitý časový úsek. Maastrichtská kritéria dělíme na hospodářská, mezi které řadíme podmínku rozpočtového deficitu a kritérium celkové zadluženosti, a měnová, ke kterým patří kritérium inflační, úrokové a podmínka kurzové stability.

Těchto pět kritérií musí splňovat nejen země snažící se vstoupit do eurozóny, ale také státy, které eurem již platí. Podle inflačního kritéria nesmí nárůst spotřebitelských cen ve srovnání s předchozím rokem překročit průměr tří nejstabilnějších zemí o více než 1,5 %. Podle úrokového kritéria nesmí úrokové výnosy z dlouhodobých vkladů a dluhopisů překročit průměr tří nejstabilnějších zemí o více než 2 %. Aby země splňovala podmínku kurzové stability, musí být udržován výkyv směnného kurzu od centrální parity, stanovený v rámci Evropského měnového systému, alespoň po dva roky bez provedení devalvace vůči měně jakéhokoliv členského státu. Podle podmínky rozpočtového deficitu nesmí schodek veřejných rozpočtů být vyšší než 3 % hrubého domácího produktu a kritérium veřejného dluhu je splněno, pokud celková zadluženost veřejných rozpočtů nepřekročí 60 % hrubého domácího produktu. Zatímco některá kritéria musí být dodržována striktně, na jiná se nahlíží mírněji. Česká republika až na podmínku rozpočtového schodku kritéria plní.

Česká republika se z právního hlediska musí dříve či později stát součástí eurozóny, neboť se k tomu zavázala v přístupových smlouvách a uplatňuje se na ní jen dočasná výjimka. Přejchod z národní měny na euro ovšem může proběhnout na základě třech existujících scénářů, mezi které patří scénář jednorázového přechodu na euro (tzv. „velký třesk“ nebo také „Big bang“ scénář), madridský scénář s přechodným obdobím a scénář Phasing-out s postupným zrušením původní měny. Česká republika se přiklonila ke scénáři jednorázového přechodu, s kterým ostatně má již zkušenosti při přechodu z československé měny na měnu českou.

Jako šesté konvergenční kritérium se také někdy uvádí soulad českého právního řádu s evropskými požadavky na národní legislativu. V tomto ohledu se bude muset novelizovat spousta právních předpisů s korunovými položkami. Diplomová práce důkladně zkoumá výhody a nevýhody dvou odlišných přístupů k novelizaci patřičných zákonů. Prvním možným způsobem je jednorázová novelizace všech potřebných právních předpisů, druhým je pak metoda postupné změny právních norem.

Kromě novelizací ovšem také vzniknou úplně nové právní normy. Z těch nejdůležitějších to budou nový zákon o ČNB a tzv. Obecný zákon o zavedení eura, který vytvoří základní právní předpoklady pro zavedení nové měny. Tento zákon obsahuje určité právní principy, jako jsou princip kontinuity právních závazků, princip nepoškození občanů a princip neutrality, které se při zavádění eura budou muset dodržovat. Změna samotné Ústavy ČR nebude třeba.

Akceptace nové měny členskými státy EU používající doposud své národní měny je však natolik komplikovaným a déletrvajícím procesem, že zasahuje do několika vědních oborů. Rozhodnutí čelních představitelů zemí přidružujících se postupně k eurozóně je proto rozhodnutím nejen politickým, ale zároveň odráží ekonomickou a legislativní připravenost konkrétního státu pro vstup.

Pakliže Česká republika někdy v budoucnu vstoupí do „elitní“ skupiny zemí EU, které dosáhly v současné době nejvyšší možné evropské integrace, a to na poli nejen politicko-právním a hospodářském, ale i měnovém, ztratí také určitou autonomii, poněvadž pravomoc v měnové oblasti bude postoupena na nadnárodní orgán, konkrétně Evropskou centrální banku. Česká národní banka by tak ztratila nejen svou měnovou suverenitu, ale i základní rozhodovací pravomoci ovlivňovat měnový vývoj. Podmiňovací způsob a neurčitý výraz „někdy“ je zcela na místě především po vypuknutí celosvětové hospodářské krize a tím související dluhové

problémy některých slabších, zejména jižních částí eurozóny, které podkopávají stabilitu a celosvětový respekt projektu společné evropské měny.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Publikace:

BAKEŠ, Milan a kol. *Finanční právo*. 5. upravené vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. 548 s.

DĚDEK, Oldřich. *Historie evropské měnové integrace: od národních měn k euru*. Praha: C. H. Beck, 2008. 260 s.

HELÍSEK, Mojmír a kol. *Euro v ČR z pohledu ekonomů*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. 206 s.

LACINA, Lubor a kol. *Měnová integrace: náklady a přínosy v měnové unii*. Praha: C. H. Beck, 2007. 538 s.

PEČINKOVÁ, Ivana. *Euro versus koruna: rizika a přínosy jednotné evropské měny pro ČR*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2008. 215 s.

SEAR, Simon. *Euro: jak se vyrovnat s důsledky zavedení jednotné evropské měny*. Praha: Management press, 1999. 142 s.

ŠIŠKOVÁ, Naděžda; STEHLÍK, Václav. *Evropské právo 1 : ústavní základy Evropské unie*. Praha: Linde Praha - právnické a ekonomické nakladatelství a knihkupectví Bohumily Hořínkové a Jana Tuláčka, 2007. 310 s.

TICHÝ, Luboš a kol. *Evropské právo*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006. 879 s.

TOMÁŠEK, Michal. *Evropské měnové právo*. Praha: C. H. Beck, 2004. 145 s.

TOMÁŠEK, Michal. *Právní základy evropské měnové unie*. Praha: Bankovní institut, 1999. 165 s.

ZAHRADNÍK, Petr. *Vstup do EU: přínosy a náklady konvergence*. Praha: C. H. Beck, 2003. 364 s.

ONLINE ZDROJE:

Vyhodnocení kritéria cenové stability [online]. Zavedenieura.cz [cit. 28. července 2011]. Dostupné na

<http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/cr_euro_kriter_cen_stabil.html>.

Měnový kurz [online]. Wikipedia.cz [cit. 28. července 2011]. Dostupné na

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Měnový_kurz>.

Vyhodnocení kritéria dlouhodobých úrokových sazeb [online]. Zavedenieura.cz [cit. 28. července 2011]. Dostupné na

<http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/cr_euro_kriter_urok_sazeb.html>.

Volba scénáře zavedení eura v České republice [online]. Zavedenieura.cz, 25. října 2006 [cit. 28. července 2011]. Dostupné na

<http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xbcr/euro/Scenar_zavedeni_eura_CR.pdf>.

Harmonogram zavedení eura v České republice [online]. Zavedenieura.cz [cit. 28. července 2011]. Dostupné na

<http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/cr_euro_harmonogram_zavedeni.html>.

Příprava právního prostředí na zavedení eura v České republice [online].

Zavedenieura.cz [cit. 28. července 2011]. Dostupné na

<http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xbcr/euro/Priprava_pravniho_prostredi_na_zavedeni_eura_pdf.pdf>.

Národní plán zavedení eura v České republice: Část II – Konkretizace úkolů v jednotlivých sektorech [online]. Zavedenieura.cz, 11. dubna 2007 [cit. 28. července 2011]. Dostupné na

<http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xbcr/euro/Narodni_plan_cast_II_verze_10-FV_pdf2.pdf>.

Obecný zákon o zavedení eura v České republice - základní principy [online].

Zavedenieura.cz [cit. 28. července 2011]. Dostupné na

<http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xbcr/euro/Obecny_zakon_o_zavedeni_eura_v_CR_zakladni_principy__pdf.pdf>.

LEGISLATIVA:

PRIMÁRNÍ PRÁVO EU:

Smlouva o Evropské unii, ve znění pozdějších předpisů

Smlouva o fungování Evropské unie, ve znění pozdějších předpisů

Protokol o statutu Evropského systému centrálních bank a Evropské centrální banky

Protokol o postupu při nadměrném schodku

Protokol o kritériích konvergence

Jednotný evropský akt ze dne 17. února 1986

Akt o podmínkách přistoupení ČR

SEKUNDÁRNÍ PRÁVO EU:

Nařízení Rady (ES) č. 1466/97 ze dne 7. července 1997 o posilování dohledu nad rozpočtovými pozicemi a o dohledu nad koordinací hospodářských politik

Nařízení Rady (ES) č. 1467/97 ze dne 7. července 1997 o urychlování a vyjasňování aplikace postupů při nadměrném rozpočtovém schodku

Nařízení Rady (ES) č. 1103/97, ze dne 17. června 1997 o některých ustanoveních týkajících se zavedení eura

Nařízení Rady (ES) č. 974/98, ze dne 3. května 1998 o zavedení eura

Nařízení Rady (ES) č. 2866/98, ze dne 31. prosince 1998 o přepočítacích koeficientech mezi eurem a měnami členských států přijímajících euro

Shrnutí

Diplomová práce na téma Právní podmínky přijetí jednotné evropské měny v České republice si klade za cíl objasnit podmínky přijetí společné evropské měny v České republice především z právního pohledu. Práce je rozdělena celkem do sedmi tematicky zaměřených kapitol, které jsou členěny do dalších podkapitol.

Po úvodní části, kde autor vymezuje důvody výběru tohoto tématu, představuje cíle, kterých zamýšlí dosáhnout, a metodologii, kterou užije, se druhá kapitola zabývá historickým vývojem evropské měnové integrace. Čtenář po přečtení kapitoly pojednávající o historickém vývoji měnové integrace s důrazem na tři etapy hospodářské a měnové unie by měl pochopit, jak složitý a dlouhotrvající proces vytvoření měnové unie v současné podobě to byl.

Třetí část se zabývá přínosy a náklady případného vstupu České republiky do eurozóny. Nejprve autor přibližuje čtenáři hlavní přínosy vyplývající ze vstupu do měnové unie, poté se zaměřuje i na případné náklady, neopomíná ovšem ani novodobý problém hrozby krachu evropských zemí v důsledku vypuknutí celosvětové finanční krize před třemi lety. Celá kapitola je psána s co možná nejobjektivnějším nadhledem.

Další kapitola je z hlediska celé práce stěžejní, neboť pojednává o právní úpravě hospodářské a měnové politiky se zaměřením na právní rozbor nejdůležitějších článků primárního i sekundárního práva, mezi které patří po účinnosti Lisabonské smlouvy nová Smlouva o fungování Evropské unie a Smlouva o Evropské unii. Sekundární právo tvoří prováděcí protokoly k těmto Smlouvám. Autor se dále zaměřuje především na obsah pěti maastrichtských konvergenčních kritérií.

Pátá kapitola pak nastiňuje tři možné scénáře přechodu národní měny na euro s důrazem na jednorázový scénář přechodu, poněvadž pro tento scénář se rozhodla Česká republika v případě vstupu do závěrečné fáze HMU.

Předposlední kapitola se věnuje legislativní připravenosti České republiky na vstup do měnové unie s důrazem na potřebu vytvoření Obecného zákona o zavedení eura a nového Zákona o České národní bance. Kromě těchto dvou zákonů bude ovšem nutné znovelizovat stovky dalších právních předpisů obsahující korunové položky.

V závěru pak autor představí zjištěné skutečnosti a jeho celkový pohled na toto téma.

Summary

This thesis on the topic of Legal conditions of European single currency adoption in the Czech Republic aims at clarifying conditions of European single currency adoption in the Czech Republic especially from the legal point. The thesis is divided into seven thematic chapters which are further subdivided.

The initial part explains reasons for choosing this topic, sets targets and presents methodology which is used whilst reaching them. The second chapter deals with historical development of the European monetary integration. After reading the chapter which concerns itself with the three phases of economic and historical development of the European monetary integration, the reader should be able to understand how complex and long-lasting the process of creating the European monetary union has been.

The third section deals with benefits and costs if the Czech Republic decided to join the Eurozone. Firstly, the author explains what the main benefits of joining the Eurozone would be and subsequently analyses potential costs. The contemporary threat of the European financial crash following the global financial crisis three years ago is also mentioned. The whole chapter is written with the utmost objectivity.

The following chapter is crucial as it deals with legal regulations of economic and monetary policy whilst legally analysing the most significant articles of both primary and secondary law to which, after the Lisbon Treaty came into effect, the new Treaty on the Functioning of the European Union and Treaty of the European Union belong to. The secondary law consists of implementation protocols to these treaties. The author then elaborates on the content of the five Euro convergence criteria (also known as the Maastricht criteria).

The fifth chapter outlines three supposable scenarios of the introduction of the common currency in the Czech Republic focusing especially on the Big-Bang scenario because this approach is what the Czech Republic in case of entering the final phase of the EMU has opted for.

The penultimate chapter deals with the legislative preparedness of the Czech Republic for entering the monetary union emphasizing the need of creation of a general act on the Euro and its implementing and a new act on the Czech National Bank. Except for these two acts, it will also be necessary to amend hundreds of other legal acts which contain sums expressed in the Czech crown.

In the end, the author explains what revelations have been made in this thesis and what his general view of the subject is.

Anotace

Diplomová práce se zabývá právními podmínkami přijetí společné evropské měny v České republice s důrazem na právní úpravu hospodářské a měnové politiky. Práce dále přibližuje možné scénáře přechodu národní měny na euro a celkovou potřebu legislativních změn v ČR. Není opomenutý ani historický vývoj evropské měnové integrace a vymezení přínosů a nákladů spojených s případným vstupem do eurozóny.

Description

The thesis deals with legal conditions of European single currency adoption in the Czech Republic with an emphasis on legal regulations of the economic and monetary policy. The thesis also describes potential scenarios of the introduction of the common currency in the Czech Republic and the need for legislative amendments. Historical development of the European monetary integration is also included as well as description of benefits and costs connected to the potential joining of the Eurozone.

Klíčová slova

Euro, přijetí eura, společná evropská měna, eurozóna, maastrichtská konvergenční kritéria, hospodářská a měnová unie

Key words

Euro, Euro introduction, common European currency, Eurozone, Euro convergence criteria, Maastricht criteria, Economic and Monetary Union